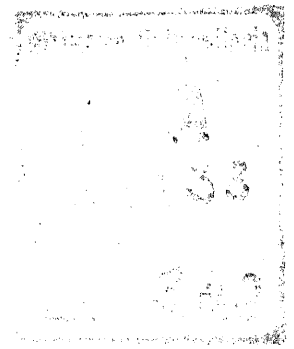

16. a. 8.
35

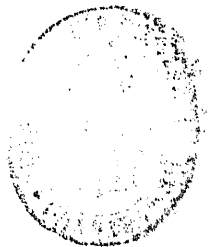
Del Coleo de la Compañia
de Iesuy al gran B. C.

Del Coll: de la comp: de Iesuy en un ade
R-725H

DEFENSIO
STATVTI TOLETA- B

NI A SEDE APOSTOLICA
sæpè confirmati , pro his, qui bono &
incontaminato genere nati sunt : Au-
ctore Didaco Velasquez, in vtroque
iure Laureato.

Opus iterum editum, & multis ad-
ditamentis locupletatum.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini,
Architypographi Regij.
M. D. LXXV.

DE TOLETANO

STATVTO, ET APO-

LOGIA QVADAM:

CAPVT I.

NON o praterito quadragesimo septimo Ioannes Siliceus Archiepiscopus Toletanus decreto siue statuto vetuit, ne ij, qui ex circuncisione sunt, aut ex Mahumetanis, vel hæreticis nati, beneficia & officia deinceps in eadem ecclesia habere possent. Cùm autem ea res multos tangeret, itum est ad Romanam & regiam curiam, & magnis contentionibus agitata; receptum tandem vrobique statutum fuit. Itaque tunc ea tempestas se-
data est.

Sed quia nunc iterum eam camarinam noui Christiani ex Hebræis nati mouere non desinunt, & multis machinis statutum impugnant, ac summo Pontifici eiusque ministris fucum facere tentant, operæpretium me facturum putavi, si controuersiam hanc penitus traclauero, & argumenta eorum omnia quanta fieri poterit breuitate discussero.

Interim tamen de apologia quadam

A 2

huc

4 DEFEN. STATVTI

huc pertinente pauca sunt dicenda. Scripsit alienigena quidam (cuius nomini parco) apologiam valde prolixam in Archiepiscopum Toletanum, in qua fingit statutum fuisse factum ab eo simul cum Hispaniarum episcopis, & alia falsa testimonia multa contra statutum scribit, quorum ne vnum quidem verbum in statuto inuenias.

Deinde, cum semper fere extra chorum saltet, quicquid in buccam venit effutit, ac disparata minimeque coherencia congerens, multis conuiciis Hispaniarum primatē, & episcopos omnes afficit; ac tam malè malam causam agit, vt & si non mala foret, ipse tamen eam perdere potuisset, nihil verius dicens, quàm id, quod ille sibiip̄si ex persona nostratium his verbis obiicit; furibūdus debaccharis, furis, & insanis.

Egregius patronus clientes suos nunc Iudæos sine additamento, nunc Iudæos bonos, nunc Iudæos Christianos, nunc Iudæos conuersos, semper tamen Iudæos vocat; eoque nomine se eos valde honorare putat.

Sed quid ni putaret id homo, qui Rabinos vehementer laudat, qui que prope finem apologiæ ita scribit: Hoc tibi Archiep̄astori meritissimo, ac vobis dominis
meis

TOLETANI.

meis omnibus Hispaniarum Præsulibus, & ingenij nostri, & indefessi laboris, non segnile opus aduersus sancitum vestrum decretum exposuimus, in eo abque timore sæpè laudauimus Iudæos, eos præfertim, quorum nunc per susceptionem baptismatis fuere candida vestimenta. Hæc ille.

Iam verò cum statutum causa cognita confirmatum sit à summis Pōtificibus Paulo tertio, Iulio tertio, & Paulo quarto; & cum alia similia ab aliis quoque Pontificibus maximis approbata sint; videlicet statutum Pacense à Iulio secundo, nouæ Regum capelle Toletanæ à Clemente septimo, Legionense à Pio quarto, Cordubense à Paulo tertio: Ab eadē Gallus ille in sterquilinum synagogæ, ac sinat Hispanos bonis legibus & moribus vti.

DE IVDÆIS QUI FVERVNT
ante legem Evangelicam. Cap. 2.

CVM hæc disputatio tota propter eos orta sit, qui ex Iudæis circuncisis descendunt, non erit alienum pauca quædam de Iudæis ipsis dicere. Multa quidem scripta sunt in laudem veterum Iudæorum, sed præcipua referam ex sacris litteris, ac primum in Deut. inquit Moyses: Hæc est vestra sapientia & intellectus

coram populis, vt audientes vniuersi præcepta hæc, dicant: En populus sapiens & intelligens, gens magna; nec est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris: quæ est enim alia gens sic inclyta, vt habeat carimonias, iustaque iudicia, & vniuersam legem quam ego proponam hodie ante oculos vestros? Et in Psal. David ait: Facta est Iudæa sanctificatio eius, Israël portestas eius. & alibi: Non fecit taliter Deus omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis. Et ne longam faciam, Christus Deus noster dixit: Salus ex Iudæis est. Quamobrem ipsum Iudæi nomen magnum quiddam esse tunc videbatur, velut nunc est nomen Christianorum; vt est apud

Psal. 118.

Psal. 147.

Joan. 4.

Cap. 2.

Lib. 1. c. 5

DE IVDÆIS QUI ERANT

Christi tempore. Cap. 3.

QVO

QVO tempore Christus Deus noster cum hominibus conuersatus est, multi ex Iudæis fuere sancti, & hi præcipue quos ipse elegit, cognati eius apostoli, discipuli, atque alij qui in eum crediderunt; sed reliqui omnes qui in Iudaica perfidia persistenterunt, Christum Dominum occiderunt, apostolos, discipulos & Christianos omnes ubiq. persecuti sunt. id quod non ex sacris litteris tantum, sed ex ecclesiasticis historiis compertissimum est. Sed id solum referam, quod est apud Occumenium in scholio epistolæ Pauli ad Romanos, cuius hæc sunt verba: Priusquam Paulus Romam accederet, admoniti erant Iudæi, ne prædicationem de Christo susciperent; nec soli ipsi, sed & omnes qui ubique locorum agebant. Verum vnde id manifestum est? Inuenimus in veterum commentariis, quod Sacerdotes & Scribæ ac Seniores, qui Hierosolymæ habitabant, exaratas litteras ad omnes nationes transmiserant Iudæis, vbiçunque terrarum dispersi essent, Christi doctrinam calumniantes, tanquam à Deo alienam; atque epistolis admonebant, ne illam susciperent. Hæc ibi.

De perfidia verò illorum Iudæorum possem dicere multa, sed breuitatis causa solo Diuo Gregorio contentus ero, qui in

A 4

die

Hom. 10.
sup. euang.

die Epiphaniæ sic inter alia concionatus est: In omnibus signis, quæ vel nascente Domino, vel moriète eo monstrata sunt, considerandum nobis est, quanta fuerit in quorundam Iudæorum corde duritia, quæ hunc nec per prophetiæ donum, nec per miracula cognouit; omnia quippe elementa auctorem suum venisse testata sunt: Ut enim de his quiddam vsu humano loquar, Deum hunc cæli esse cognouerunt, quia protinus stellam miserunt; mare cognouit, quia sub plantis eius se calcabile præbuit: terra cognouit, quia eo moriente contremuit; sol cognouit, quia lucis suæ radios abscondit: saxa & parietes cognouerunt, quia tempore mortis eius scissa sunt: Infernus agnouit, quia hos quos tenebat mortuos reddidit; & tamen hunc quem Deum omnia insensibilia elementa senserunt, adhuc infidelium Iudæorum corda Deum esse minimè cognoscunt, & duriora saxis scindi ad poenitendum nolunt; eumque confiteri abnegant, quem elementa (vt diximus) aut signis, aut scissionibus Deum clamant, qui etiam ad damnationis suæ cumulum, eum quem natum despiciunt, nasciturum longè antè præsciuerunt; & non solum quia nasceretur nouerant, sed etiam vbi nasceretur.

DE

DE EISDEM. Cap. 4.

HERMIAS Sozomenus in principio Historiæ ecclesiasticæ ita scribit: Iam pridem cœpi mecum cogitare, quid causæ esset, cur alij homines tam prompto animo fidem in Deum verbum, Iudæi autem tam ægrè & difficulter amplexarentur, præsertim cum ab initio diuina eloquia summa obseruantia colere didicissent, & Christum antequam adueniret, pro certo aduenturum per prophetas cognouissent. & post aliqua: Itaque mihi de his rebus cogitanti permirum sanè videtur, Iudæos non aliis hominibus anteuertisse, seque ad fidem Christianam prius transtulisse. Voluissem equidem, vt eius rei causas protinus adiunxisset. quia tamen eas reticuit, quas inuenire potui, breuiter commemorabo. Vna fuit, quia malè interpretantes scripturas diuinas expectabant Messiam venturum in priori aduentu, eo modo quo venturus est in posteriori. Altera causa fuit, quia sperabant, vt Messias eis daret multa bona temporalia, quorum illi semper fuerant, & sunt cupidissimi. Tertia, quia credebant Messiam regem venturum cum exercitu magno, & omnes introducturum in terram affluentem auro & argento, & cunctis nationibus eos esse prælaturum. Quarta, quia

A 5

putabant

putabant legem Moysis, cum data esset ab ipso Deo, perpetuò duraturam: cuius contrarium docuit verus Messias Christus Dominus; quinetià cum eius morte simul mortua fuit lex Moysis. Quinta, quia non credebant Messiam esse Deum & hominem. Sexta, quia cum essent ambitiosi & superbi, Christo credere noluerunt, ne viderentur humilis Iesu discipuli simul cum eius humilibus discipulis, ne ob id irriderentur, aut persecutionem paterentur; & praesertim Pharisaei ferre non poterant, vt à multitudine Christus plus honoraretur, quam ipsi. & ne longum faciam, propter plurima eorum peccata excæcati fuerunt, & in amentiam, cæcitatem, & mentis furorè inciderunt, quia legem Dei non custodierunt; id quod illis prædixit, & imprecatus est: Moyses in Deuteronomio dicens: Si audire nolueris vocem Domini, vt custodias, & facias mandata eius, veniet super te omnes maledictiones istæ, & apprehendent te. & inter alia inquit: Percutiat te Dominus amentia, & cæcitate ac furore mentis.

DE IVDÆIS POST DEI

Christi passionem. Cap. 5.

POST QUAM Iudæi perfidi morteturpissima & crudelissima vitæ auctorem occiderunt, maiore mentis cæcitate percuf-

percussi sunt, & ira Dei descendit in eos, quemadmodum Dauid prædixerat his verbis: Effunde super eos iram tuam, & furor iræ tuæ comprehendat eos; quoniam quem tu percussisti, persecuti sunt. & quia Dominum occiderunt, peruenit ira Dei super illos, vsque in finem, vt ait apostolus. ipsi autem suos etiam posteros eisdem poenis subiecerunt, dicentes: Sanguis eius super nos & super filios nostros. De quo Diuus Cyprianus de Resurrectione Christi eleganter loquens dicit: Nec sustinuit intueri muncus perfidiæ Iudaicæ scelus, & visa sunt insensata elemēta sensu vti abundantiore quam homines, quibus secundum naturam ratio inerat, & crudeliores extitere feris abutentes intellectu: in tantum Christi sanguinem sitientes, vt seipfos maledictione æterna damnarent, & in paruulos suos anathematis illius reliquias immobili stabilimento firmerent. sed & si multi ad fidem Christi conuersi fuerint, in reliquis tamen illa excæcatio durat, quia consentiunt parricidio maiorum suorum, & ratum illud habent, & Christum Dominum ipsi hodie occidere vellent.

Perfidi homines & stupidissimi si nostris credere nolūt, saltem credant Rabinis suis, qui iam pridem venisse Messiam

veritatis coacti sæpè fatentur, vt Finus Hadrianus in flagello cõtra Iudæos luculenter ostendit. Quærentibus autem, vbi nam sit ille Messias, variè respõdent: quidam dicunt, eum esse vltra montes Caspios, & neminem ad illum trãsire posse propter magnum quoddam flumẽ, quod Sabbaticum vocant. Alij eum esse Romæ asserunt, ibique sedere in porta cum pauperibus & leprosis; alij verò eum vagari adhuc inquit per orbem in paupertate & afflictione, ignotum, miserum, & abiectum, ad satisfaciendum Deo pro peccatis Iudæorum. nonnulli alij in leco semoto atque secreto, quoadusque dabitur ei facultas à Deo redigendi populum Israël ad pristinam dignitatem. Demùm alij dicunt eum esse cum angelis Dei, eo modo viuentem, quo Moyses vixit illis quadraginta diebus, quibus fuit in monte Sinai: & ipse audiui à viro quodam fide dignissimo, serìò dixisse quẽdam Iudæum, venturum esse in Hispaniam Messiam in figura piscis per fluuium Bætım, idque esse facturum metu Inquisitorum, ne ab eis comprehenderetur, & comburatur. Nam isti omnes Messia suum nõ Deum, sed purum hominem esse credunt. Sed enim præterire nõ possum in signem illam peruicaciam Iosephi Iudæi, qui cum in

sua

sua historia antiquitatis fateatur Christi miracula & resurrectionem, & quòd discipulis suis post triduum mortis suæ viuus apparuit, secundum Prophetarum scripta, qui hæc & alia innumerabilia de eo plena miraculis prophetarunt: Et tamen (vt est apud Egelsippum) in eo ipso quod verum locutus est, ita mente deuius fuit, vt nec sermonibus suis crederet, sed locutus est propter historiæ suæ fidem, quia fallere nefas putabat; non credit propter duritiam cordis, & perfidiæ intentionem.

DE POSTREMIS IVDÆIS.

Cap. 6.

DESTRUCTIS Hierosolymis, Pharisæi & Scribæ qui superfuerunt, magnum quendam Idumæum nomine Mayr subornarunt, vt fingeret duplicem legem dedisse Moysen, vnã scriptam, alteram verò secretam, verbo tantum prolata, quam appellauit *Misnam*, id est, secundam legem. finxitque omnipotentem Deum sibi præcepisse, vt eam omni populo Hebræorum manifestaret propter necessitatem, ne Iudaismus destrueretur, quia multi Iudæorum ad Christi fidem conuertebantur: & in ea lege multa continentur contra *Pentateuchum*, hoc est

A 7

id est

id est legem appellant . Deinde post trecentos ferè annos, tempore Constantini Imperatoris, plurimi Iudæorum Rabini legi illi Mishnæ adiecerunt varias expositiones, & confecerunt opus, quòd Thalmud suo idiomate, id est doctrinam vocant, & eam hodie Iudæi obseruant: in ea verò doctrina Thalmudica, multa impia & execranda, & fabulosa Rabini posuerunt, quorum nonnulla ad eorum confusionem breuiter commemorabo . Aiunt peccasse Deum quia lunam fecerit minorem sole, & quia luna de hoc iuste conquerebatur, dedisse illi Deum stellas pedissequas; & nihilominus ad expiandum illud peccatum statuisse, vt singulis mensibus Iudæi facerent sacrificium de hircò in holocaustum sempiternum.

Aiunt præterea, quòd diuina Maiestas dolore afficitur, eo quòd destruxisset templum, & ciuitatem Hierusalem, & quòd aigore nimio tangitur, in qualibet vigilia noctis rugiens vt leo, & inquiens: Væ mihi, quia destruxi domum meam, væ mihi, quoniam combussi templum meum, væ mihi, quia inter gentes seruitutis iugo oppressi filios meos Iudæos.

Dicunt etiam quòd Deus tribus primis horis cuiusque diei studet in lege Thalmudica; aliis tribus infantes legem illam docet;

TOLETANI. IS
docet; aliis tribus mundum iudicat; reliquis tribus ludit & solatium capit.

Præterea scribunt illi Thalmudistæ, quòd nocte Deus equitat super Cherubim, & visitat atque iultrat decem octo mille mundos, quos creauerat . Et ne in his ridiculis amplius morer, qui plura delira, vana, stulta, & hominibus insanis & stupidissimis digna (quales Iudæi sunt) scire cupit, is legat Finum Hadrianum li. 9 Flagelli aduersus Iudæos, à ca. 5. deinceps.

DE IVDÆIS HISPANIÆ.

Cap. 7.

VENIO nunc ad Iudæos Hispaniæ, (qui vtinam nunquam ad eam peruenissent) nunquid illi meliores quàm cæteri fuerunt? nequaquam; semper enim & vbique Iudæi sibi similes sunt . de illis nanque hæc scripta sunt in concilio quodam Toletano: Licet in cõdemnationem perfidiæ Iudæorum, numerosæ antiquorum patrum sententiæ, ac leges promulgatæ nitescunt; tamen quia vt prophætale vaticinium narrat, peccatum Iudæarum scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino, super petram duriores effecti, in obstinationis suæ cecitate perdurant.

Solent Iudæi (vt Innocentius tertius *C. Et si ait*) illam retributionem impedere, quam *Iudæos, de Iudæis.* (iuxta vulgare prouerbium) mus in pera, serpens

serpens in gremio & ignis in sinu suis
consueuerunt hospitibus exhibere.

Itaque Toletum ciuitas Hispaniæ nobilissima atq; fortissima, prodita fuit olim à Iudæis, quando Mauri totam Hispaniam occuparunt, multaq; alia scelerata & nefaria in Hispania Iudæi perpetrassent; nec mirū id, cum Thalmud præcipiat Iudæis, vt modis omnibus noceant Christianis, & eorum bona surripiant, eosque decipiant, & ter singulis diebus maledicant nobis; vt est apud Finum Hadrianum lib. 9. c. 7.

Illud quoque præterire non possum, quod idem auctor postea memorat cap. 14. decreuisse Thalmudistas, quod Iudæus, qui certo die septimi mensis protestatus fuerit coram suis sacerdotibus in Synagoga, quod omnia iuramenta quæ illo anno fecerit in confirmationem pollicitationum & contractuum, vel promissionum, ea vult esse irrita & inania, & nullius ponderis, vel peccati, si ea non seruauerit: is possit quoscunque Iudæos & Christianos dolis & fraudibus sine peccato circumuenire. Quod si Iudæus exigat à Iudæo iuramentum sub hac forma, Tu iuras legi & Deo ad meū intellectum, quod hoc facies, vel dabis, & sic ille promittit, & iurat; volunt Rabini quod per illa

illa verba (ad meum intellectum) annua illa protestatio reuocetur & abrogetur. Si verò promiserit Iudæus Christiano cum iuramento sub eadem verborum forma, inquirunt, protestationem illam non esse reuocatā, licet ad intellectum Christiani iurauerit Iudæus, eo quod dicant, Christianos nullum habere intellectum.

DE IUDÆIS EX HISPANIA EIECTIS. Cap. 8.

PROPTER supra scriptas atque alias causas, & quia adeo creuerat numerus Iudæorum, vt eos Hispania tolerare non posset, Reges verè Catholici, Fernandus & Isabella, iusto cōsilio ab Hispania eos expulerunt. cuius rei Ioannes Picus Mirandulæ comes lib. 5. aduersus Astrologos eleganter meminit, his verbis: Non minoribus ferè post ea tēpora calamitatibus gens Hebræorum obruta est, quàm aut sub Tito, aut sub Hadriano, pulsus nuper Iudæis omnibus ex tota Hispania à Christianissimo illo Rege, nūquam certè satis laudato, vbi & numero & diuitiis & auctoritate plurimum poterant: qua eiectione nihil vnquam ferè vel tristius, vel acerbius passos ipsi se non dissentur: ita multi naufragio, pestilentia quàm plurimi, fame maxima pars eorum absumpti: vt nobis etiā Christianis in tanta cala-

calamitate, in qua diuinæ iustitiæ gloria delectabat: homines tamen extrema adeo passi, commiserationem facerent, & dolorem. Hæc ille, c. 12.

Fuerunt autem eiecta (vt quidam scribunt) quadringenta viginti millia Iudeorum, alij dicunt fuisse centum viginti familiarum millia, præter plurimos, qui verè vel fictè ad Christianam religionem conuersi permanerāt in Hispania; vt miram videri queat, tot perfidos, genimina viperarum, ab Hispanis hominibus tanto tempore tolerari potuisse.

DE IVDÆIS AD FIDEM
conuersis. Cap. 9.

MULTI ex his qui eiekti fuere, & plures alij ne è patria optima pellerentur, fidem Catholicam (vt postea constitit) simulatè amplexati sunt: Nam cum tempus eis præstitutum esset ad deliberandum, an vellent Christiani fieri, alioquin abirent in malā rem; & perpetuè ab Hispania exularent; fama est eos consuluisse synagogas externas, & ab eis accepisse responsum, vt fingerent se fieri Christianos, quo magis Christianis nocere possent; hæc adiungentes: Dabit operam litteris, & cum theologia vestra subuertitis Christianorum fidem; cum iuris peritia eos expoliabitis; cum medicina eos impunè

impunè occiditis. præterea consequentes quocunque modo beneficia ecclesiastica Sacramētis eorum abutemini, & ecclesias peruertetis; ingressi monasteria, pacem & concordiam perturbabitis: denique artes illas, & officia secularia discetis, & occupabitis, quibus Christianorum bona sine labore deuoretis: quæ quidem & si fortè fabula ficta sit, rerum tamen exitus declarauit, eam fuisse proximam vero: quia plurimi reperti sunt simulatè conuersi, & in sua manere perfidia; alij heresiarchæ euaserunt; alij verò legulei, & pragmatici, degluberunt litigantes; alij medici Christianos multos pharmacis uenenatis interfecerunt. Ad summā, omnia illa perpetrarunt, quæ fama illa superscripserat, siue fabula, diulgauerat. Sed non sunt prætereunda exempla quædam & vera, & scitu dignissima. Medicus quidam ex illis fictè conuersis combustus fuit superioribus annis in ciuitate Valentia; qui cum domū rediret, occisus egris Christianis, filij eius dicebāt: Bene veniat vindex. ille verò respondebat: Veniat at vindex. ac si diceret, veniat bene, & vindex sit. Alter verò in ea, quæ Ciuitatem Regalem vocant, in vngue vnus digiti occultabat venenum, & cum illo tangens pharmacam, interficiebat agros. Toleti quoque chirurgus

chirurgus in vulnera & cicatrices veterū Christianorum pulveres venenatos inferebat. itaque perimebat eos. Possem proferre alia sexcenta, pleni sunt enim commentarij sanctæ Inquisitionis talium exemplorum, ex quibus omnibus, aliisque multis postea cōmemorandis cuius perspicuum esse poterit, quamobrem apud nobiles, veteresque Christianos peius audiant hi, qui ex circumcissione sunt in Hispania, quam apud alias nationes: & cetera aliqua constituta sint in fauorem eorum, qui bono & incontaminato genere nati sunt, nouis illis Christianis exclusis. Sed iam ad statutum in principio propositum reuertamur.

VTRVM STATVTVM TOLETANVM sit contra ius diuinum. Cap. 10.

AUCTOR Apologiæ pro sua solita modestia in præfatione inquit, Decretum illud esse impium, & à Christi dogmate prorsus abhorrens. & iterum ait esse impium, & legi diuinæ tanquam ex diametro aduersans: cuius vestigia secutus quidam ex circumcissione proximis annis è pulpito magnis exclamationibus Romæ dixit, statutum esse hæresim cōtra ius diuinum immutabile: in multis quidē acerbiorē pœna, quam ille dignus, quia ille absens, & litteris, quæ non erubescunt, maximè

(maximè cū ab inuerecūdo scribuntur) & nesciens confirmatum esse statutum à sede Apostolica, ea verba temerè effutiuit: hic verò in ipsa vrbe sciens statutum esse confirmatum à Pontificibus summis, impietatem istam confirmare non timuit: cui nō pauci qui ex illis erant, impudenter adhærebant.

Videamus tamen quibus argumentis errorem suū tueri nitantur: Primò aiunt, omnia fere verba, omnes apices epistolæ Pauli ad Romanos, contra hæc noua decreta clamare. Nos verò dicimus, nullum esse verbum in tota ea epistola, quod iusta interpretatione contra hæc statuta possit afferri.

Paulus quidem apostolus nihil minus in ea epistola tractat, quam de rebus hisce terrenis: eius enim doctrina de spiritualibus est, componit dissidium ortum inter illos nouos Christianos, qui se putabant meliores aut perfectiores esse propter præputium, aut propter circumcissionem. Docet utrosque diuinus Apostolus, apud Christum Dominum nullam esse distinctionem Iudæi & Græci, nullamque esse acceptionem personarum, quid inde contra statuta, quæ de rebus temporalibus sunt?

Ad hoc, dissidentes illi omnes noui Christiani-

tanta illis ambitio, tanta sitis illorum beneficiorum est.

Omittunt causas iustissimas, propter quas statuta facta sunt, & fiunt; Scillam dumtaxat memorant, quòd quia sunt filij Abrahæ, nec aliam ob causam excluduntur. sed nos postea causas plurimas referemus,

Demùm callidis interpretationibus sacræ scripturæ, aliisque versutiis vsi exclamant, ac declamant, & nihil intentatum relinquunt; sed satis nunc fuerit, cætera breuiter attigisse, atque id solum commemorasse, omnia istorum argumenta nihil minus euincere, quàm statuta nostra esse contra iura illa diuina, quæ de spiritualibus, non autem de rebus terrenis loquuntur. Adde, quòd cum ea beneficia non sint ex iure diuino, eorum distributio nec aduersus ius diuinum, nec hæresis esse poterit: hæresis verò fuerit, credere hæc statuta hæretica esse, quæ à sede Apostolica terque quaterque sunt confirmata.

DE CONTENTIONE INTER
Iudeos & Græcos. Cap. II.

IN statuti impugnatione hi qui ex circumcissione sunt, aiunt inter illos nouos Christianos, Iudæos & Græcos, ad quos Apostolus epistolâ ad Romanos scripsit,

ΠΟΝ

non fuisse contentionem de rebus spiritualibus, sed de honore & præstantia, dum alij aliis anteponi & præesse vellent: adduntque id sanctos Doctores declarare expressè, atque omni ratione & auctoritate carere cõtrarium; legi equidè diligèter vigintiquinq. interpretes sanctos & doctos super illam epistolam Pauli, & neminem inueni dicentem fuisse contentionem inter illos, quia alteri præesse velent alteris: quamuis plerique scribant, quòd Iudæi se Gentilibus præferre volebant, sed Gentiles eos aspernabantur; Iudæos autem & Gentiles adhuc utroque appellabant, & si iam Christiani essent, vt solo nomine utrorumque genus cognosceretur: & nos quoque eisdem nominibus nonnunquam vtimur.

Quidam ex circumcissione iam antea ^{Mat. 23.} in Iudæa arbitrabantur, gratiam Euangelij peculiariter Abrahæ posteris promissam, & nõ esse propagandâ ad Gentes, & disceptabant aduersus Petrum, dicentes: Quare introisti ad viros præputium habentes, & manducasti cum illis? Sed illi disciplinabiles fuerunt: nam audito Petro, tacuerunt, & glorificauerunt Deum dicentes: Ergo & Gentibus penitentiam dedit Deus ad vitam.

Alij verò descendentes de Iudæa doce-

B bant

ad. 15.

bant fratres, quia nisi circumcidamini secundum morem Moysis, non potestis saluari. Surrexerunt & alij de heresi Phariseorum qui crediderant, dicentes; quia oportet circumcidi eos, precipere quoque seruare legem Moysis: quo inquietabant eos qui ex gentibus conuertebantur, & turbabant eos verbis euertentes animas eorum.

Atque ea quidem ex actis Apostolorum plane constat; epistola vero Pauli ad Romanos difficilior est alijs epistolis, quia elocutionibus vitur confusis, & minus explicitis, ut ait Origenes, ceterique consentiunt. quo factum est, ut varijs modis ab interpretibus explicetur, neque in ea perspicue pateat, quae fuerint ea omnia de quibus Iudaei & Graeci tunc disceptabant.

Diuus Augustinus, Epistola, inquit, quam Paulus apostolus scripsit ad Romanos, quantum ex eius textu intelligi potest, quaestione habet talem: Vtrum Iudaeis solis euangelium Domini nostri Iesu Christi venerit propter merita operum legis; an vero nullis operum meritis praecedentibus, omnibus gentibus venerit iustificatio fidei, quae est in Christo Iesu. & paulo post: Coeperant enim nonnulli, qui ex Iudaeis crediderant, tumulari aduersus Gentes, & maximè aduersus

sus Apostolum Paulum, quod incircumcisos, & à legis veteris vinculis liberos admittebat ad euangelij gratiam, praedicans eis, ut in Christum crederent, nullo imposito carnalis circumcisionis iugo.

Haymo & beatus Anselmus diui Augustini interpretationem sequuntur, adiungentes, quod Iudaei gloriabantur de suis meritis, & nobilitate generis; Gentiles autem licet non praecessissent merita eorum, tamen Iudaeos quasi interfectores Christi & praenatores legis despiciebant, & se ignorantia excusabant.

Ex quibus omnibus duo sunt obseruanda; vnum, quod in ipso initio nascentis ecclesiae Christi, illi qui ex circumcisione crediderant, protinus disceptare coeperunt aduersus apostolos Petrum & Paulum, & contentionebus Christianos ceteros interturbare; alterum, quod non volebant pellere nos à praebendis, vel dignitatibus ecclesiasticis, sed ab ipso euangelio, vel certè nos iugo veteris legis subicere conabantur: non ergo contentio praecipua erat de rebus temporalibus, sed de spiritualibus & aeternis.

Accedit eò diuus Ambrosius, inquit: Sub apostolis verò cum ij qui in Christum ex circumcisione crediderant, eos qui Gentiles erant, dicebanturque praeputium,

28 DEFEN. STATVTI
iustificacionum gratiæ arbitrarentur par-
ticipes esse nõ posse; docebat beatus apo-
stolus Petrus, quàm indiscretus apud
Deum vterque sit populus, si in vnitatem
fidei ambo conuenerint. Hæc ille lib. 2.
de vocatione gentium, cap. 7.

QVASOB CAUSSAS NOVI
Christiani ex circuncisione se cæteris præ-
ferebant, & contra. Cap. 12.

Diuvs Chrysoftomus in epistolam
ad Romanos sermone 6. inquit: Iudæi
magno sibi honori ducebant nomen Iu-
dæi. erat enim olim valde honestum,
quemadmodum nũc est Christianorum,
& ob id aduersus Gentes insolescebant:
etenim ab ipsa appellatione magna tunc
illis erat excellentia.

Idem Diuus sermone 5. Iudæi ex ar-
rogantia & fastu non ferebant se Græcis
annumerari, ac deridebant, si quis dixisset,
omnia per fidem peccata dissolui. &
Sermone 7. Hoc etenim maximè Iudæos
perdidit, quòd magna sentiebāt de seipsis.
& ibidem post multa: Duo erant, quæ
illos turbabant; vnum, quòd eos, qui per
ipsa opera legis saluati non poterant, sine
illis operibus salutem consequi potuissent
audirent; alterum verò, num æquum
sit, præputiatos ea nactos esse, quæ co-
rumpi esse deberet, qui in ipsa lege tantum tempo-

temporis educati sunt: id quod eos prio-
re multò magis turbauit.

Itaque noui illi ex Iudæis conuersi, qui
nondum Iudæorum mores exuerant, ar-
rogantia, fastu & inuidia pleni Græcos
eiicere à lege Euangelica, vel saltem cæ-
rimoniis Iudaicis eos onerare, ac se illis
præferre volebant, dicentes se esse popu-
lum Dei electum, sibi datam esse legem, sibi
Messiam promissum, nec fuisse missum
nisi ad oues, quæ perierant domus Israël,
se esse filios Abrahamæ. & in eandem sen-
tentiam plura.

At Græci (quo nomine reliqui omnes
intelliguntur) è contrario despiciebant
istorum insipientiam, utpote edocti, quòd
in Christo iam cessauerant illæ cærimo-
niæ, & data erat omnibus libertas ab illa
seruitute. tum quia cum fuissent dona
multa suis maioribus olim data, & nihil
Deus prætermisisset ad eorum beneficen-
tiam, ipsi tamen propria ingratitude ac
improbitate ab omnibus exciderunt.
Nam ut magnus Constātinus ad Sancto-
rum cœtum cap. 17. inquit: Nullus illo
populo beatorum vel fuit aliquando, vel iam
esset, si non animos suos à Spiritu sancto,
tanquam abdicatione quadam, abalie-
nauisset.

Diuvs quoque Thomas in epistolam

Pauli ad Romanos ex persona Gentilis ita scribit: Fracti sunt rami vt ego inferar. id est, ad hoc Deus permisit Iudæos à fide excidere, vt ego ad fidem intrarem; nullus autem sustinet detrimentum vnus rei, nisi propter rem pretiosiore[m] & magis dilectam: sicut medicus permittit infirmitatem esse in pede, vt saluet oculum. sic igitur ex hoc videtur Gentilitas esse pretiosior, & magis Deo accepta, quam Iudæa. Vnde Malachie primo dicitur: Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus Deus, & munus non accipiam de manu vestra. Ab ortu autem solis vsque ad occasum, magnum est nomen meum in Gentibus. & apud Esaiam cap. 49. Parum est, vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob: dedi te in lucem Gentibus. Hactenus ille.

Præterea obicere poterant Iudæis, quod maiores eorum grauius peccabant quam Gentiles: nam Iudæi non solum contra legem naturalem, sed etiam contra legem scriptam, quam habuerunt vitæ ducem; Gentiles verò contra solam legem naturalem peccabant.

Deinde, quod Iudæorum dignitas non pertinet ad eos, qui carnaliter processerunt ab antiquis patribus, sed ad spirituale semen, quod est electum à Deo: Non enim

enim omnes qui ex circuncisione sunt Israël, hi sunt Israëlita; neque qui semen sunt Abrahæ, omnes filij; neque qui filij carnis, hi filij Dei; sed qui filij sunt promissionis assumantur in semine, vt Apostolus docet epistola ad Rom. cap. 9. Sed fortasse non erit iniucundum, illorum altercationem à Primasio, & Petro Longobardo excogitatam audire, quam mox adiungemus.

DE ALTERCATIONE IVDÆORVM & GRÆCORVM. Cap. 13.

PRIMASIUS discipulus sancti Augustini, in præfatione in epistolam ad Romanos, hæc scripta reliquit: Scribit Apostolus quod ex Iudæis & Gentibus credentes superflua contentione volebant se alterutrum superponere; dicebāt enim Iudæi: Nos sumus gens sancta, quos ab initio Deus dilexit, & fouit; nos ex genere Abrahæ stirpe sancta descendimus; nos de Egypto liberati, mare siccis pedibus transimus: propter nos Pharaon cum exercitu suo meris interit: nobis manna pluuit Dominus in deserto. & cætera, quæ enumerare perlongum est. solum hoc dicimus, quod ipse Dominus, in quo & vos videmini credere, nobis ex lege fuerit repromissus; vos autem, qui estis gentes ab initio derelictæ, qui nusquam

Dei notitiam habuistis, sed semper demoniis deseruistis; æquum ne est, ut hodie ab idolis vos conuertentes, nobis cõparemini? & non potius profelyti fitis, sicut semper fuistis in lege, & hoc ipsum, quia multum est misericors Deus, qui vos uoluit ad nostram imitationem adducere.

Gentes è contrario respondebāt, quanto maiora Dei beneficia narraueritis, tanto vos maioris criminis reos esse monstrabitis: quia semper his omnibus extitistis ingrati, qui post Dei uocem auditam, uobis vitulum fabricastis. quod & si non fecissetis, solo hoc crimine ueniam non poteratis accipere, qui Dominũ uobis prophetarum uocibus repromissum non solum suscipere nolulistis, sed etiam occidistis; quem nos suscepimus, eum nobis de eo nemo prædixerit. Quanto ergo sit nostra fides melior perspicue patet. quod autem idolis seruiuimus, nõ malitiæ fuit, sed ignorantia. denique ubi cognouimus ueritatem, statim sumus secuti. Filios autem Abraham non carnis natiuitas, sed fides facit

Petrus quoque Longobardus in eadem præfatione inquit: Initium omnis peccati superbia est, quæ natione cælestis, sublimium mentes inhabitat, sub cinere, & cilicio latitans: quæ Romanos adeo occupauit

occupauerat, ut inter se altercantes, & se sibi inuicem præferentes, dissensiones & schismata facerent: Erant enim Romani de Iudæis & Gentibus ad Christum conuersi. Iudæi autem propter sanctos patres, à quibus originem ducebant, & propter legem, quam soli inter cæteras gentes acceperant, Gentiles credentes despiciebant, dicentes, propter obseruantiam legis cui seruierāt, meruisse accipere gratiã Christi, & fidem euangelij; & propter merita operum legis, sibi uenisse euangelium Domini nostri Iesu Christi. atq. his inflati, Gentibus se præferabant, dicentes: Nos de lege Abraham sumus, cui primum facta est promissio: nos populus peculiaris Dei sumus; nos de Ægypto forti manu, & mirabilibus signis Dominus eduxit: nos sicco uestigio mare rubrum transire fecit, in deserto manna paut, aquam de petra produxit: & aliis sub silentio relictis, nos soli sumus digni legem Dei accipere, & eius uoluntate cognoscere. Ad nos quoque specialiter Dei filius uenit, ut ipse in euangelio ait: Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israël.

Gentiles autem contradicebant: Quanto beneficia plura uobis exhibita memoratis, tanto vos deteriores esse ostenditis. eisdem siquidem pedibus, quibus mare

transiuitis, ante idolum postea saltauistis, quod & propriis manibus fecistis; & illo ore, quo paulò ante de subuersione Pharaonis, & Ægyptiorum laudem Deo persolueratis, idola adorastis: præterea manna calidus datum in deserto fastidistis, cupientes redire in Ægyptum ad ol-
 las carniū. Saepetiam Dominum in iram irritastis: ad vltimum, Christum vobis in lege & prophetis promissum cecidistis. Nonne itaque vobis digniores sumus, qui vt de Christo audiuimus, in eum credidimus? Vnde per prophetam Dominus ait: Populus quem non congregaui, seruiet mihi, in aurem autē obedi-
 diet mihi. Vnde constat, nos non ex malitia, sed ignorantia deliquisse: si enim prophetas, aut apostolos antè habuissemus, idola non coluissemus. Quòd autem de generis nobilitate vos iactatis, si qua taliū gloria est, tunc Ismaël & Esau possunt pariter gloriari, cum de eisdem parentibus sint nati.

DE VERBIS APOSTOLI,
*non est acceptio personarum, & consequen-
 tib. Cap. 14.*

AIUNT hi qui ex circumcisione sunt, Apostolum docuisse, sublata esse in omnibus distinctionem Iudæi, & Græcitate iam omnes in omnibus æquales esse debere;

debere; atque inde fieri, vt excludi nequeant ipsi à beneficiis ecclesiæ Toletanæ. Scripsit enim Paulus ad Romanos cap. 2. Tribulatio & angustia in omnē animam hominis operantis malum, Iudæi primum, & Græci: gloria autem & honor & pax omni operanti bonum, Iudæo primum & Græco: Non enim est acceptio personarum apud Deum. & in epistola priore ad Corinthios, cap. 12. Etenim in vno spiritu omnes nos in vnum baptizati sumus, siue Iudæi, siue Gentiles, siue serui, siue liberi; & omnes in vno spiritu potati sumus. Et in ea, quæ est ad Galatas, cap. 3. Omnes filij Dei estis per fidem in Christo Iesu: quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non enim est Iudæus, neque Græcus; non est seruus, neque liber; non est masculus, neque femina: omnes enim vos vnum estis in Christo Iesu. Postremò, ad Colossenses scribit cap. 3. Non est Gentilis & Iudæus, circumcisio & præputium, barbarus & Scythæ, seruus & liber; sed omnia & in omnibus Christus. Sed ex epistolarum lectione perspicuè patet, Apostolum non loqui de dignitatibus aut honoribus munditatis, sed de his, quæ pertinent ad fidem, & baptismum; & ad induendum nouum hominem. & in eam sententiam

diuini apostoli verba interpretatur omnes sancti & Catholici doctores, tam veteres quam noui; quorum aliqui adiiciunt, non esse distinctionem Iudæi & Græci apud Deum, neque in his, quæ attinent ad qualitatem gratiæ, ad salutem & misericordiam consequendam, ad Spiritus sancti dona, ad gratias gratis datas, ad sacramenta necessaria, ad animam, & ad spiritualia omnia; sed nullus eorum confundit status hominum, neque applicat verba Pauli ad euerfionem politicę nobilitatis, neque ad æqualitatem inæqualem.

Diuus Chrysoftomus in epistolam ad Romanos sermone 23. colligit ex apostolo, Christum leges suas non ad hoc induxisse, vt politias euertat, sed vt ad melius instituat; igitur diuus Paulus nihil docet aut scribit, quod sit contra statutum propositum, sed altercationem superscriptam componit, modò confutans Iudæos, modò Gentiles, & utrosque ad concordiam adducens, atque ostendens omnes peccasse, & omnibus venisse gratis gratiam fidei, & euangelij Christi, & non suis meritis. Itaque quidquid ex diuo Paulo colligunt contra statutum, vanè & ineptè colligunt; vt ex antedictis satis superque constat.

DE

VSQVE eò iam processerat nouorum quorundam Christianorù insolentia, vt non solum æquandos veteribus Christianis, sed etiam eis præferendos se esse contenderent: idque eo loco apostoli probare conabantur, quo scribens ad Romanos inquit: Non erubescio euangelium: Virtus enim Dei est in salutem omnium credenti, Iudæo primùm & Græco. Sed vt ab initio Euangelium prius Iudæis quam Græcis fuerit prædicatum, quid inde colligent noui Christiani, quo veteribus hodie sint præponendi?

Videamus tamen quo pacto ea verba Doctores explanent. Sanctus Chrysoftomus inquit: Quare hic dicite Iudæo primùm & Græco? quid sibi vult illa differentia? Atqui multis in locis dicit, quòd neque circumciso, neque præputium aliquid sit: quomodo hic discernit, Iudæum præponens Græco? quid nam hoc est? Non ideo sit, quòd Iudæus primus sit, & plus gratiæ accipiat: eadem enim est gratia, quæ tam huic, quam illi datur. Verùm ordinis tantum honor est, quòd dicit Iudæo primùm: Neque enim Iudæus ita excellit, vt maiorem iustificationis gratiam accipiat, sed in hoc solum honoratur,

B 7 quòd

quòd primus illam accipit. Quemadmodum inter illuminatos, omnes quidem ad baptismum currunt, verum non omnes eadem hora, sed hic primus, hic verò secundus; iam qui primus venit, non plus accipit eo, qui secundus accedit; neq. is illo, qui subsequitur; sed iudè simul omnes potuerunt: quòd itaq. hic dicit, Iudæo primùm, verbi est honor, non gratiæ excellentia.

Diuus Hieronymus primùm, pro quidem ponit, siue primū, credulitatis tempore, non honore.

Theophylactus ibidem; Iudæo primum & Græco: primum, hic est ordinis honos, non gratiæ exuberantia. neque plus aliquid Iudæus est iustitiæ consecutus, quòd maiora acceperit; sed quia prior eam suscepit, verbo tenus honoratur.

Primasius: Iudæi primum, & Græci; primi, quia primū Dominū agnouerūt: & primi in legē grauius præuicati sunt. vel primum, pro quidè ponit; quia & ipse dicit, non est personarum acceptio apud Deum: sic primum tempore, non honore.

Petrus Logobardus cū Hesychio: Euāgelii necessariū est Iudæo & Græco, sed primū, id est maximè Iudæo; Iudæi enim hanc euāgelij salutē, & liberationē habebat necessaria valde, ut pote etiam alios seducētes.

Et Hugo: Iudæi enim præcipuè indigebant hac salute: quia non credebant in Christum;

Christum; & quia alios seducebant: Gentiles verò in se peccabant.

Sand⁹ Thomas: Quantū ad salutis finē, omnes æquales; quantū ad salutis ordinē, Iudæi primi, quia habuerūt promissiones.

Oecumenius: Iudæo primū, dictio primum, verbi solū honorē confert, nō gratiæ abundantia: primū enim à Iudæo postulatur, ut credat, ut pote, qui iā ea, quæ de Christo sunt, ex lege & prophetis edoctus sit, magis quàm gentes. Præterea licet ad cōmunē generis humani salutē venerat Christus, tamen inter Iudæos & natus & cōuersat⁹ fuerat, docuerat, diuināq. inter eos signa operatus erat; propter quæ omnia debitores erāt Iudæi, ut primi in Christū crederēt super cæteras gentes. Hęc ille.

Diuus ille Thomas, qui statim iugulum petit, in epistolam ad Romanos in-^{Cap. 9. lect. 5.} quit: A tribus bonis, quæ in Iudæis olim eminebant, gentiles erant alieni: primus erat diuinus cultus, propter quem dicebantur populus Dei, & oues pascuæ eius. alterum erat priuilegiū dilectionis; erant enim dilecti à Deo, qui multa illis beneficia concesserat. tertia erat libertas à peccato originali, quæ Iudæis in circumcissione conferebatur. & alibi: Iudæi & Gentiles æquales fuerunt, quantū ad salutem cuius præcedentis; & postea æquales, quantū ad statum gratiæ subsequētis. ca. 3. lect. 3.

IUDÆI qui iusti erant, sub lege Moy-
sis, & legem euangelicam protinus rece-
perunt, hi non possunt propriè dici con-
uersi; quia id quod expectabant, ample-
xati sunt, & nunquam fuerunt perfidi,
aut infideles: & hos ego præferendos esse
crediderim illis omnibus, qui Gentiles
erant. & quoties durum quippiam aduer-
sus Iudæos, vel conuersos dixerim, toties
iustos & sanctos viros exceptos esse vo-
lo: nunc autem de his solis, qui ex prauis
Iudæis, & ex Gentilibus conuersi sunt,
disputabo.

Ac primùm, cùm Iudæi scirent, vnum
solum esse Deum, & cùm haberet legem
& prophetas, & sperarent venturum esse
Messiam; multo magis tenebantur Chri-
stum Dominum agnoscere, & eius doctri-
nam statim suscipere, quàm Gentiles, qui-
bus illa tota erat noua doctrina, & qui ab
vberibus educati in idolorum supersti-
tionibus, & illis imbuti erant. Quas ob
res generosior fides gentium ostenditur,
sermonem Dei assequentium sine instru-
ctione scripturarum. vt rectè Irenæus in-
quit lib. 4. aduersus hæreses, cap. 41.

Seriùs tardiusque fidem Christi rece-
perunt Iudæi, quàm Gentiles, cùm tamen
pluribus,

pluribus, manifestioribusque prophetiis
de aduentu Christi instructi essent: vt
Zozomenus in principio historiae eccle-
siasticae docet, & Christiana religio ma-
ximè ex populo gentili creuit, quemad-
modum idem auctor scribit lib. 3. eius-
dem operis cap. 16.

Sanctus Chrysostomus in epistolam ad
Romanos sermone 19. inquit: Vt con-
tentionem Iudæorum demonstrat Apo-
stolus, non dicit vt persuadeam, sed vt ad
æmulandum prouocem, saluosque red-
dam. & neque hic dicit omnes, sed ali-
quos ex eis; adeo scilicet duri erant. In
hac autem ipsa increpatione rursus splē-
dida esse, quæ ad Gentes pertinent, ostendit.
licet enim vtrinque alteri salutis
causam dederint, non tamen eisdem
rationibus ac mediis: Iudæi siquidem istis
sua incredulitate; isti verò Iudæis fide sua
bonorum facti sunt procuratores. vnde
videntur quæ Gentium sunt adæquare,
imò exsuperare Iudæos. Quid ergo dices
ò Iudæe? nisi nos eieci fuissetis, vos
non statim vocati fuissetis. Sed hoc quo-
que qui ex Gentibus est, non minore ra-
tione dicit: Nisi saluatus essem ego, tu fan-
nè æmulandi causam non habuisset. Si
verò noles cognoscere, vnde excellamus
etiam, accipe: Ego quidem te credulitate
mea

mea saluo ; tu verò repullus , priorem nobis ingressum ad salutem tradidisti. ac si diceret : Tu culpa, & perfidia tua ; ego fide, ac virtute mea.

Et Leo magnus de passione Domini sermone 17. Cumq. custos supplicij centurio territus iis, quæ viderat, diceret; Verè filius Dei erat homo iste; impietatem tamen Iudaicam, monumentis & petris duriorum, nulla proditur mitigasse compunctio: vt appareat, paratiorum ad intelligendum filium Dei tunc fuisse Romanos milites, quàm Israëliticos sacerdotes. sed de his hæctenus.

DE BULLA NICOLAI

quinti. Cap. 17.

PROFERVNT contra statutum Tolercanum bullâ Nicolai quinti, ex qua colligunt, statutum esse contra fidem catholicam, quia inquit, nos à veritate catholicæ fidei aberrantes, ad viam veritatis deducere cupientes. & paulo post: affectantes, vt quisque quæ recta sunt sapiat: & qui contra Christianæ legis normam falsa seminare, & proximos scandalizare, quæ vnitatis & pacis contraria sunt præsumpsere, & cæt.

Cui primò responderetur, eam bullam authenticam non inueniri, ideoque fide carere. Deinde longè aliud fuisse, quod

tunc

tunc tractabatur: nam vt in illa scriptura (qualiscunque tandem sit) continetur, illud est, quòd quidam asserbant, nouos Christianos, & eorum filios non debere ad honores, dignitates, officia tabellionatus, & ad testimonium in Christianorum causis perhibendum admitti, eos verbis & factis, contumeliis afficientes. hæc sunt verba illius chartæ.

Ex quibus perspicuum est, eos qui illa credebant, & asserbant, non de beneficiis quibusdam ecclesiasticis, sed generaliter ac vniuersè de omnibus honoribus, dignitatibus, officiis publicis, atque adeò de testimonio perhibendis egisse: nouos Christianos iniuriis etiam afficientes, atque ea quidem omnia non aliàm ob causam, nisi quia noui Christiani erant, vt bis in illa papyro relatū est, his verbis; propter nouam assumptionem fidei. & iterum: propter nouam fidei receptionem. Igitur mirum videri non debet, si dicatur illic, eam opinionem erroneam esse, nec illos recta sensisse. In statuto autem nostro omnia prorsus diuersa sunt, nec effici vilo pacto potest, vt id hæresis sit, quod nihil minus, quàm hæresis est.

Postremò, illa bulla nominatim in hac parte reuocata est à Paulo quarto in confirmatione statuti, his ipsis verbis: Non

obstante

obstante recolendæ memorię Nicolai Pape quinti, similiter prædecessoris nostri; & aliis constitutionibus apostolicis. &c.

VTRVM HÆC STATUTA
sunt contra iura canonica, & civilia. Cap. 18.

FATENDVM est ea statuta esse contra generalia verba quorundã canonum & legum, sed nõ alio modo illis cõtraria sunt, quàm exceptiones & limitationes contrariæ sunt regulis: & quemadmodum tam regulæ quàm exceptiones iustæ sunt, sic etiã iura generaliter fauentia nouis Christianis; & hæc statuta, quæ multis ex causis eos à quibusdam beneficiis excludunt, vtraque iusta sunt; eo accedente, quòd sicut iura illa communia facta sunt à Pontificibus summis, ita quoque statuta hæc sunt confirmata ab apostolica sede.

Atque hac vna verissima & euentissima solutione omnia istorum in hac parte argumenta euanescent. Aiunt iura generalia siue etiam quædam specialia esse in fauorem suum, atque suorum: Dicimus & nos, hæc statuta specialia illorum generalitati derogare. Aiunt, decreta & canones à conciliis, & Pontificibus summis esse facta, & quædam leges à Regibus Hispaniæ conditas: Dicimus à summis Pontificibus comprobata esse statuta, & à Regibus nostris Catholicis recepta, &

& eorum approbatione ad effectum perducta: quo etiam efficitur, vt sanctorum, aut aliorum sententię generales nihil statuti specialibus obstant. Adde his, quòd sancti de spiritualibus rebus loquuntur, nihil minus quàm de his terrenis cogitantes.

VTRVM SINT STATUTA CONTRA
practicam Christi & apostolorum, ac sint
calamitosa & damnosa. Cap. 19.

QVINQVE capitibus eorum, qui contra statuta cõfirmata pertinaciter scribunt, breuiter ac succinctè respondimus. Nunc venio ad sextum, quo aiunt, statuta esse qualia in quæstione hac proposui: qua in re vtuntur fallacia temporis, & causarum; vt eos sapè facere iam antea admonui. Quæro ab istis, an illis temporibus essent Christiani vlli veteres, quos Christus & apostoli præferre nouis debuissent? non credo fingi tale aliquid posse. quid mirum igitur, si ex nouis omnibus nouos elegerunt. Præterea nostra statuta non eos expellunt, qui ex bonis Iudæis olim nati sunt, qui Christi fidem statim amplexati sunt: quinimo neque de his loquuntur, qui intra mille ducentos, & amplius, annos conuersi sunt; horum enim descendentes iam vetustissimi sunt Christiani: sed eos statuta excludunt, qui ex perfidis Iudæis, & apostatis, non
ante

46 DEFEN. STATUTI
ante multos annos magna ex parte fide
conuersi sunt: qua sola distinctione cor-
ruit fere omnis illa moles apologiæ pro-
cacissima, vnde isti pleraque argumenta
mutuati sunt.

Quod verò addunt, statuta esse cala-
mitosa & damnosa; non ita nobis vide-
tur, nec visum fuit summis pontificibus,
qui non sine honorifico premio statuta
confirmant: facile quidem est priuatas
aliquot calamitates, vel damna confin-
gere; statuta verò (sicuti rectas leges de-
cet) publicam vtilitatem, & ecclesiarum
honorem, & religionis puritatem con-
siderant.

VERVM STATUTA HÆC
*derogent Christi & apostolorum
honori. Cap. 20.*

PARTEM affirmatiuam isti non so-
lum impudenter, sed impiis etiam verbis
persuadere nituntur. sed audiamus egre-
gia eorum argumenta, quia inquit,
ignominiosum faciunt, aliqua confan-
guinitate benedictam Christi humanita-
tem attingere, qui fuit Abraham secundum
carnem filius; & non angelos apprehendit,
sed semen Abraham: & isti noui
Christiani sunt de genere Abraham. hanc
cantilenam didicerunt ex illa apologia,
in cuius frontispicio scriptum est: Pro iis,
qui

qui ex patriarcharum, Abraham videlicet,
Isaac, & Jacob reliquiis sati, &c. qua etiam
ratione dicere possunt, statuta derogare
honori Noë, & Adæ, atque Euz, & eo-
rum omnium, qui ex eis sunt.

Si probarent noui isti, se esse ex anti-
quissimis bonis Iudæis, qui Messia, quem
expectarunt, statim exceperunt, & ex in-
de se à bonis Christianis descendere; iusta
esset eorum querimonia, si statuta sibi
contraria forent: sed solita vtuntur fallacia,
quia (vt sæpè dictum est, ac dicen-
dum est sæpius) statuta non tangunt nisi
descendentes ex perfidis Iudæis, qui Chri-
stum Dominum, & apostolos aliosque
sanctos occiderunt, & per mille quingen-
tos circiter annos in sua perfidia persisten-
tes, ter singulis diebus Deum Christum
blasphemant, & ceteros Christianos om-
nes occidere ac perdere vellent.

Desinant, vt olim, dicere; Semen Abra-
hæ sumus, & patrem habemus Abra-
ham. his enim iam responsum fuit: Si filij
Abrahæ estis, opera Abraham facite. & ali-
bi: Genimina viperarum, ne cœperitis di-
cere, patrem habemus Abraham: Dico
enim vobis, quia potens est Deus de lapi-
dibus istis suscitare filios Abraham. Et vt
apostolus inquit: Abraham pater est om-
nium credentium. non ergo iam pater
perfi-

Iohn. 8.

Luce. 3.

Rom. 4.

perfidorum Iudæorū ex quibus nati estis: parum quidē curabit Christus Dominus imaginariam istam perfidorum cognationem post mille quingētos annos. cui cum dixisset quidā, Ecce mater tua, & fratres tui foris stant, quærentes te; ipse respondens dicenti sibi, ait: Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? & extendens manus in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea, & fratres mei: quicumque enim fecerit voluntatem patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, & soror & mater est: non quòd negaret matrem & fratres, (vt inquit sanctus Hieronymus) sed quòd apostolos cognationi prætulit, vt carni spiritum præferamus. adde quòd mater, & fratres eius cum primis voluntatem æterni patris fecerunt.

1. Theff. 2. Vultis autem videre quomodo maiores vestri voluntatem Dei fecerint, audite Apostolum dicentem: Iudæi Dominum occiderunt Iesum, & prophetas, & nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus aduersantur, prohibentes nos Gentibus loqui, vt salui fiant, vt impleant peccata sua semper: Peruenit enim ira Dei super illos vsq. in finem. igitur neq. veri filij Abrahæ, neq. Christi consanguinei patres, aut aui vestri fuere.

Neque est quidem verisimile, consanguineos

guineos Christi, proximos cognatos secundum carnem, eum occidisse: quòd si tunc nec intra quartum, nec intra septimum gradum (qui apud iuriconsultos postremus est) cōsanguinei Christi erant, id enim nusquam relatum est; quoto gradu nunc consanguinei eius estis? & si tunc sine vilo consanguinitatis respectu eum maiores vestri tam acerbè occiderunt, qualem nunc respectum consanguinitatis exigitis? si vobis non faueremus, propterea quòd Christi consanguinei essetis, Christo Domino (fateor) ingrati & in eum iniuriosi essemus: sed si maiores vestros odio habemus, quia Deum Christum crucifixerunt, aut certè crucifigentibus consenserunt; nulla iniuria eum afficimus, quinimo zelus noster optimus est, & argumenta vestra sunt ineptissima.

DE EADEM RE.

Cap. 21.

SCRIPSERAM intra dies paucos opusculum hoc breue quidem atque succinctum, quia adhuc oppugnabatur statutum Toletanum, & erat in mora periculum; sed posteaquàm idē ille concionator, qui malā agebat causam, palinodiam cecinit, & publicè confessus est, statutum

C cum

50 DEFEN. STATUTI
cum sua cōfirmatione bonum esse. itaque
caussa peracta est. Persuaserunt mihi viri
amicissimi, vt re cūctanter inspecta id ar-
gumentum per seipsum sterile atque insi-
pidum exactius expenderem, ac sale con-
direm: quod vt libenter facerem, impor-
tunum otium, quo inuitus fruor, effecit.
Caterū necesse erit nonnūquam à pro-
posito digredi, & quibusdam parergis vt:
adiungam tamen ea, quæ neque vulgaria
sint, neque iniucunda.

Ac primū quidem, quod noui isti,
qui ex circuncisione sunt, iactare solent
se esse filios Abrahæ, dicant mihi velim,
quoto gradu ab eo distant; ad hæc, nomi-
na Abraham, Israël, & Iacob, non sunt
nomina carnis & nature, sed nomina gra-
tiæ, & promissionis, & fidei, & sacramen-
ti: nec magis ad eos pertinent quam ad
Gentiles credentes: Nam qui ex fide sunt,
ij sunt filij Abrahæ; vt ad Romanos, &
Galatas diuinus scribit Apostolus, Rom.
4. Gal. 3.

Igitur quando parentes illorum Iudæi
perdidit, maiores autem nostri Christiani
fideles erant, illi non veri filij Abrahæ, sed
nostri veri filij erant. Præterea non solum
de Saluatore Iudæi malè loquuntur &
sentitūt, sed de ipso etiam Abraham aiunt
in suo Talmūd, docuisse magicas artes, &
inuen-

TOLETANI. 51
inventiones dæmonū: quo planè osten-
dunt, se nō esse veros Abrahæ filios, quam
fabulam cum aliis impiis blasphemis ac
deridendis, reculit Finus Hadrianus lib. 9.
cap. 8.

DE CHRISTI DEI NOSTRI
cognatis. Cap. 22.

VT autem planè constet, quales fue-
rint Seruatoris cognati, & quā longè ab
illis absint, qui eum cruci affixerunt; non
erit omnino alienum ea, quæ diffusè ac
dispersè scripta de eis inueni, hunc in lo-
cum breuissimè cogere.

Traditur, Emerentianam cum Solone
de tribu Iuda, duas genuisse filias, diuam
Annam, & Ismeriam; Annā ex Ioachim
de domo David genuisse Mariam sacra-
tissimam; Ismeriam verò Aphrano sacer-
doti iūctam genuisse sanctam Elizabeth.
erant autem Ioachim & Anna accura-
tiore vita, iuxta præscriptum legis præ-
stantes, & clari: nec non primis quibus-
que, & splendidissimis, nobilissimisque
genere connumerati, auctore Nicephoro
lib. 1. Ecclesiasticæ historiae, cap. 7.

Zacharias, & Elizabeth parentes Ioan-
nis Baptistæ erant iusti ambo ante Deum
incedentes in omnibus mandatis, & iu-

stificationibus Domini sine querela, ex quibus natus est ille Propheta, & plusquam Propheta, quo nullus surrexit maior inter natos mulierum; qui consobrinus erat beatissimæ Virginis; de qua quia est maior omni laude, dixisse sufficiat, eam fuisse dignum Dei domicilium, atque Dei matrem.

Sancti quoque Martialis, & Seruatius ex Christi cognatione fuisse dicuntur. Beatus Martialis à Diuo Petro episcopus consecratus ad Gallias missus, cultum idolorum eliminavit, & plurimis claruit miraculis. Sanctus quoque Seruatius episcopus multis miraculis claruit, ac dono linguarum effulsit.

Ioseph sponsus matris Dei cognatus quoque Christi fuit: nam iure propinquitatis vir matris eius fuit, ut hereditas ad eum perueniret secundum præceptum legis; cum enim Ioachim non alios haberet filios, hereditas eius necessariò ad filiam peruenire debebat, & illa vni de cognatione nubere tenebatur.

De Maria Cleophæ, quam Ioannes euangelista vocat sororem matris Domini, variè sentitur, sed satis probabile est, eandem esse, quam cæteri euangelistæ appellant Mariam Iacobi: dictam autem Cleophæ, quia eius vxor; Iacobi, quia eius mater.

mater. nec est verisimile, illam fuisse verè sororem Deiparæ Virginis, & Annæ filiam: tum quòd parum conueniat dignitati sanctissimæ matronæ Annæ, alterum ei adscribere maritum post susceptam prolem ex Ioachim: tum quòd moris non sit, duas sorores eodem appellari nomine. demum quia in senectute concepit Anna beatissimam Virginem, ut Nicephorus in Ecclesiastica historia retulit lib. primo ca. 7. Probabilius ergo est, eam dictam fuisse Deiparæ sororem, quia vxor erat Cleophæ fratris Ioseph. Itaque falsa est opinio de tribus Mariis sororibus Annæ filiabus. quæ omnia plenè ac rectissimè disputat Cornelius Iansenius in sua concordia euangelica cap. 143.

Sed quæstio vehemens est, an Ioseph antequam sponsus esset Deiparæ virginis, filios habuerit ex alia vxore. Multi putant filios eius fuisse Iacobum minorem, & alios; ea potissimum ratione, quòd fratres Domini appellari soleant. Sed virginem semper fuisse sanctum Ioseph, aiunt Abdias, diuus Hieronymus, sanctus Augustinus, Venerabilis Beda, Rupertus, Hugo, & Aloysius Lipomanus, qui eos omnes retulit in vitis sanctorum; & Cornelius in sua concordia cap. 19. Dicti autem sunt fratres Domini, quia erant eius cognati;

gnati; sicuti Abraham se vocat fratrem
Loe, qui fratris eius erat filius.

Tres illi fratres Christi cognati, qui
eius quoque fratres appellabantur, Iaco-
bus iustus, Simon, & Iudas, electi apo-
stoli ab eo fuerunt, docēs nos Dominus,
episcopum sine personarum acceptione
ad sacra mysteria rectè assumere posse car-
ne sibi propinquos, modo illi æquè atque
alij ad ea obeunda sint idonei, non tamen
inter primos apostolos cognatos suos
constituit, ne videretur carnalis consan-
guinitatis habere respectum.

Sunt qui putant, matrem filiorum Ze-
bedæi fuisse Domini consanguineam: sed
id ex scripturis non constat, quinimo ex
illis contrarium colligi potest; sed erat vna
ex mulieribus, quæ Domino seruebant,
& ministrabant de facultatibus suis, & se-
cutæ eum fuerant de Galilæa; & eam
dictam fuisse Salome, satis constat, con-
iunctis duobus euangeliorum capitibus.
nam quam Matthæus vocat matrem fi-
liorum Zebedæi, eandem ponit Marcus
Mariam Salome, Matth. 27. Marc. 15.

DE CÆTERIS CHRISTI

cognatis. Cap. 23.

ALIORVM quoque Christi consan-
guineorum

guineorum historiam breuiter nūc con-
cludemus. Africanus quidem historicus
in epistola quadam ad Aristidem scribit,
in Iudæa vicis fuisse cognatos quosdam
Saluatoris, qui dominici, seu domicelli,
& heriles, propter eam generis coniun-
ctionem, cognominati sunt.

Libet quoque illa describere, quæ Euse-
bius in Ecclesiastica historia lib. 3. retulit
cap. 10. Vbi Iacobus martyrio (inquit)
obiisset, & Hierusalem paulò post esset ca-
pta & excisa, fama est, apostolos & disci-
pulos Domini vnà cum his, quibus cum
Domino secundum carnem intercedebat
cognatio (plerisq. enim istorum ad illud
vsque tempus vita suppetebat) ex omni-
bus locis in vnum conuenisse, consilium-
que pariter iniuisse, quis in Iacobi locum
succedere dignus iudicaretur. Omnes
ergo vno consensu Simeonem filium
Cleophæ (cuius etiam sacra scriptura
euangelij mentionem facit) idoneum
habilemque, qui ecclesiæ ibidem insti-
tutæ sede & præfectura donaretur, exi-
stimabant: qui, vt fertur, Seruatoris
consobrinus fuit: Nam Cleopham fra-
trem Ioseph fuisse, narrat Hegeppus.
Hæc ille.

Neque illud prætereundum est, quod
idem Eusebius eiusdem libri cap. 15. ita

C 4 scriptura

scriptum reliquit: Cùm Domitianus ipse omnes Dauidis stirpe & familia profeminatos è medio penitus tolli iussisset, vetus fama est, Iudæ posteros (hunc confobrinum Saluatoris secundum carnem fuisse liquet) vt pote qui non à Dauide solum suū genus, sed etiam ab ipso Christo sanguinis cōiunctione ducerēt, à quibusdam sectarum Iudaicarum fautoribus in iudicium esse vocatos. quæ quidem Hege-sippus quoque ad verbum explicat, hoc modo: Alij ex genere Domini saluatoris orti nepotes Iudæ (qui frater illius secundum carnem dicebatur) adhuc erant superstites, quorum nomina maleuoli detulerunt, tanquam ex stirpe Dauidica genus suum deriuantium: istos verò quidam nomine Iocatus ad Cæsarem Domitianum deduxit; hic enim de aduentu Christi (vt Herodes iam olim) metu erat non exiguo percussus: qui cùm ab illis rogasset, vtrum essent ex genere Dauidis procreati, ita rem se habere confessi sunt.

Et post aliqua rogati etiam, vt de Christo & regno eius quodnam esset, aut quando, quoue loco existeret, rationem redderent: illud non mundanum & terrestre esse dixerunt, sed cæleste, & angelicum; quod in ipsa sæculi consummatione
decla-

deklarandū foret, quando Dominus cum gloria & maiestate è cælo descendens, de viuis & mortuis esset sententiam dicturus, & cuique mercedem secundum opera & vitæ officia redditurus. Vnde Domitianum contra eos nihil mali decreuisse, sed tanquā abiectos & simplices aspernatum, liberos quidem illos dimisisse, atque adeò destitisse à persecutione, quam ex decreto contra ecclesiam instituerat. istos ita periculo & crimine solutos, deinceps, tum quòd testes Domini erant, tum quòd eius stirpe generati putabantur, ecclesiis præfuisse, & pace iam in ecclesia constituta, ad Traiani vsque tempora vitam propagasse. hactenus ex Hege-sippo Eusebius.

Postremò idem Eusebius lib. 3. cap. 26. ita scribit: Simeon filius Cleophæ à sectis Iudæorum, quòd ex diuina Domini progenie genus ducebat, per calumniam vocatur in iudicium, & eius nomen ea de re ad Atticum virum consulare deferretur: qui cùm multis diebus acerbas plagas pateretur, testimonium fidei Christi fortiter perhibuit, adeò, vt cùm omnes, tum ipse consularis supra modum miraretur, quo pacto cùm esset centum & viginti annos natus, talem & tam acerbam plagarum cruciatum sustinuerit. quibus re-

58 DEFEN. STATUTI
bus confectis ad extremum mandatum
erat, vt in crucem ageretur.

Aiunt quoque tempore mortis be-
atissima Virginis, accersitos fuisse viros &
feminas generis propinquitate illi con-
iunctos, vt simul cum apostolis adessent,
sicuti Nicephorus memorat libr. 2. Hi-
storiæ ecclesiasticæ, cap. 21.

Ex quibus omnibus, aliisque multis
perspicuum est, Iudæos perfidos, qui
Christum Dominum occiderunt, non
fuisse cognatos eius; quinimo cognatio-
nem illam planè diuinam, apostolorum,
martyrum, & confessorum agmine re-
fertam Iudæos ipsos odisse, ac persecu-
tos fuisse. Desinant ergo illorum descen-
dentes etiamnum Christi cognatos se ef-
se iactare: nisi fortè de cognatione illa
generali loquantur, quam Florentinus
iureconsultus ait, naturam inter omnes
homines constituisse.

AN STATUTA ISTHÆC
naturæ, aut rectæ rationi repugnent, aut sint
iniusta. Cap. 24.

RESPONDEO, nihil minus eis con-
uenire: Sed aiunt, nihil magis naturæ,
aut rationi contrarium, quàm innocen-
tiam

tem punire. Respondeo, addendum esse
sine causa: nam cum causa plurimi re-
ctissime puniuntur in his rebus externis,
vt innumerabilibus exemplis facile pro-
bari potest, & nunc sat fuerit aliqua bre-
uiter attigisse: filij hæreticorum, & eo-
rum omnium, qui grauissima crimina
commiserunt, non solum arcentur ab ho-
noribus, sed & bonis parentum priuan-
tur, & infamia notantur, quamuis inno-
centissimi sint: pro quibus multo iustio-
res exclamaciones fieri possent quàm pro
istis, qui à quibusdam beneficis ecclesia-
sticis dumtaxat arcentur, idque multis ex
caussis, & quidem longè fortioribus.

Quod autem philosophantur ex Pla-
tone, illos melius diis sacrificare, qui sunt
virtute præstantes, quàm vel fortes, vel
nobiles: quid ad rem? excluduntur ne
isti à veris Dei sacris? minimè. Addunt
etiam in laudem Platonis, dictum illud
esse ex naturali ratione, quam beatus Ia-
cobus verbum in situm vocat. Sed ex eo-
dem Platone illis ostendamus, quales sa-
cerdotes esse voluerit: is enim sexto de Le-
gibus constituit, vt in sacerdotum crea-
tione ille comprobetur, qui integer sit at-
que legitimus: deinde à domo quàm ma-
ximè munda; expers quoque cædis, om-
niumque huiusmodi, quæ aduersus di-
uinam

uinam rem committitur : cuius & pater, materque similiter vixerint : Accipite (vt ipsi dicitis) insitum verbum ; & quem testem tantopere approbatis , reuicere non potestis : eius quidem testimonio multi ex vobis, qui non sunt è domo munda, sacerdotes esse non possent, nedum omnia beneficia ecclesiastica possidere.

Addunt etiam iniusta esse statuta propter acceptionem personarum . quod si verum est (sicut non est) iam omnia iura, quæ nobilibus fauent, & quæ aliquos illegitimos excludunt, & quæ cætera similia statuunt, iniusta sunt acceptione personarum . eiusmodi sunt istorum argumenta omnia.

VTRVM EA STATVTA SCHIS-
ma inducant, pacem & vnitatem
populi Christiani perturbent.
Cap. 25.

RESPONDEO, non magis quàm leges cæteræ distinguentes inter nobiles & plebeios, inter doctos & indoctos, inter magistratus & subiectos, inter filios illustrium & infamium, inter instituta tot diuersissimorum monachorum, canonicorum regulariû, & reliquorû omnium, quot in republica distincta esse videmus.

Hoc

Hoc loco exclamat sapissimè auctor egregiæ illius apologiæ, dicens: Tunicam Domini inconfutilem scindi, vnitatem ecclesiæ rumpi: & mille talia tragice vt solet. cui & isti quoque consentiunt: qui omnes somniasse videntur, tunicam illam contextam fuisse ex beneficiis Toletanis, & ex istis nouis Christianis; ita vt si illa ab his separet, tunicam inconfutilem necessario scindas. Putasse quoque illos videri potest, maximam fore catholiciæ ecclesiæ ruinam, si aliqua fuerint beneficia ecclesiastica, quæ nouorum Christianorum manus effugiant, vel hac sola ambitione digni, vt à cæteris beneficiis omnibus arceantur.

O boni quiescere nescitis, nisi omnia beneficia habeatis? non potestis esse boni Christiani, nisi sitis canonici Toletani? tanti hoc refert Ecclesiæ catholiciæ, vt asserere non vereamini, propter hæc statuta iustissima, & à sede apostolica sapè confirmata tunicam inconfutilem scindi? vnitatem ecclesiæ dissolui? schismata nasci? scandala excitari? & innumera peccata oriri? Declamate quantum velitis, illa etiam (si placet) clamando rumpite; integra manet inconfutis tunica: vnitatis ecclesiæ inter catholicos durat; schismata nisi culpa vestra, nulla erunt; scanda-

C 7

la, hære-

62 DEFEN. STATVTI
la, hærefes, & alia peccata si à vobis orta
fuerint, & Rex Catholicus puniet, & sa-
crofanctum tribunal sanctæ Inquisitionis (tam iustum quàm vobis odiosum)
sedabit & supprimet: nec alia responsio-
ne eger caput decimum impugnationum
velstrarum.

AN STATVTA IMPEDIANT
conuersionem infidelium.
Cap. 26.

IN hac quoque parte, & in qua non,
rhetoricantur isti dicentes, hinc nasci in
Hispania malum perniciosissimum, cer-
tissimum, & manifestissimum, quòd
nondum conuersis aditum ad fidem in-
tercludunt: quod vt probabile faciant
(cū sit incredibile) arte rhetorica exagge-
rant, ea impedimenta vanissimè. vbi enim
sunt in Hispania infideles? Ingentes Deo
gratias agimus, quia nulli sunt; nisi for-
tè palliati nomine Christiano. quòd si
finxerint, aliunde in Hispaniam esse ven-
turos, si eis offerantur beneficia Toleta-
na: his ego responderim, libenter Hispan-
iam talibus conuersis esse carituram.

Quid enim boni sperari posset ab iis,
qui non tam propter Deum, quàm pro-
pter beneficia illa quarūdam ecclesiarum,
fidem

TOLETANI. 63
fidem nostram susciperent? Catholica fi-
des, non temporalia ac terrena offert, sed
spiritualia & æterna. vana quidè, & ima-
ginaria hæc est istorum inuentio, & quæ
nihil statutis derogat.

VTRVM HISPANIÆ NA-
sio his statutis perpetua noteur infamia.
Cap. 27.

RESPONDEO, si iis quos statuta illa
tangunt, ita esse videtur, nos contrà cen-
semus, honori magno ea esse nostræ na-
tioni. Primò quia redolent zelum sanctis-
simum Hispanorum nobilium, & vete-
rum Christianorum, qui genus suum ini-
fcere non volunt cum his qui sunt ex ge-
neratione pessima, & qui Christum Do-
minum crucifixerunt: Deinde, quia cum
sint isti pauci, & vix millesima pars Hi-
spanorum, natio nostra propter illos non
infamatur. Postremò, quia constantia
Catholicæ fidei, & bellica fortitudo Hi-
spanorum, atque illorum pura & in-
contaminata nobilitas, his statutis in pri-
mis roboratur, ne natio nostra degene-
ret generationis incredulæ commissione
vitiata.

Verius dixissent infamiam Iudæorum
statutis prorogari, sed id ex perfidia auo-
rum

64 DEFEN. STATV TI
rum suorum, & sua ipsorum culpa pro-
uenit: quorum plurimi ad apostasiam re-
dierunt, & hæresibus infecti sunt: ple-
rique autem cæterorum, ambitione, in-
quietudine, aliisque prauis moribus, ma-
iorum suorum vestigia sequuntur, nec ea
obliuione deleri sinunt. quod si qua ficta
infamia vniuersæ nationi imponitur, eam
puri nobiles, purique veteres Christiani
hoccipendunt.

VIRVM SINT QVORVN-
dam monachorum statuta toleranda, que non
recipiunt hos conuersos. Cap. 28.

ISTIS videntur non esse toleranda;
nobis verò contrà: & quia omnia argu-
menta, quibus ea statuta impugnantur,
inuenta sunt à monachis descendentibus
ex Iudæis; diffunduntur prolixius in hac
parte. sed nunc breuiter eorum funda-
menta euertemus: quia omnia sunt ge-
neralia, ac falsò assumunt impediri mo-
nachatum istorum propter statuta quo-
rundam monasteriorum; cum sit certo
certius plurima esse monasteria, & ferè
innumerabilia, in quibus nihil tale con-
stitutum est: & vt rectè Caietanus dixit,
ad illa monasteria ire possunt, sed nolunt
isti, nisi perturbare omnia.

Quando

Quando Christus Deus noster dixit, Si
vis perfectus esse, vende omnia quæ ha-
bes, & da pauperibus, & sequere me: nun-
quid adiecit, & esto monachus in illo aut
illo monasterio? quando diuini illi pa-
tres, Benedictus, Dominicus, Franciscus,
& cæteri pro suis monachis regulas &
statuta fecerunt, nunquid nominatim
iusserunt, vt admitterentur in sodalitiis
suis etiam ij, quos verisimile sit eorum
tranquillitatem esse perturbaturos? nun-
quid conditores atque aedificatores mo-
nasteriorum id ipsum specialiter præce-
perunt? minimè gentium. Ergo iustis
ex causis prælati monachorum provide-
re possunt, ac debent bono communi
suorum subditorum, & statutis cauere,
vt ij, qui plerunque solent esse inquieti,
inobedientes, ambitiosi, & monasterio-
rum perturbatores, procul arceantur: at-
que ea statuta iustissimè à summo Ponti-
fice possunt approbari.

Postremò, cum experientia, quæ re-
rum mater & magistra esse perhibetur,
compertissimum sit, istorum mores ma-
iori ex parte societatibus veterum Chri-
stianorum intolerabiles fore, longiore dis-
putatione opus non est: vt enim Dio-
nysius libr. 11. antiquitatum Romana-
rum scriptum reliquit, vbi experimen-

tum

66 DEFEN. STATUTI
tum docet, quòd conferat, quid illic opus
est speculationibus?

Ad summã, argumenta quæ hætenus
inuenerunt, & quæcunque alia reperturi
deinceps, aut excogitaturi sunt, ea omnia
facile diluuntur distinctione non admo-
dum longa; aut enim loquuntur de re-
bus spiritualibus, statuta verò de tempo-
ralibus: aut loquuntur de nobilitate
Christiana, nos autem de politica loqui-
mur. aut loquuntur de primis illis Chri-
stianis antiquissimis: statuta contrã, de
nouitiis Christianis. aut loquuntur de
generalibus regulis: ex diuerso statuta de
exceptionibus: demùm aut loquuntur
de sola causa generationis istorum; statu-
ta verò propter plurimas causas iustas fa-
cta & confirmata sunt.

DE MONACHIS EX CIR-
cuncisione. Cap. 29.

QUAMVIS autem argumenta om-
nia istorum (ni fallor) planè refutauerim,
quia tamen plura sese mihi adicienda
offerunt, pauca quædam animi causa
commemorabo, ex quibus perspicuum
fiat, qua ratione hi, qui ex circuncisione
sunt, a quibusdam monasteriis nunc in
Hispania arceantur; ac primùm, ante
aliquot

aliquot annos Toleti in domo Diui Hie-
ronymi quidam Iudæus Pseudo-chri-
stianus, probitate ficta deceptis monachis,
in præfectum (quem Priorem vocant)
electus fuit, & sacramenta Christiana ir-
ridens, eisquæ abutens, Iudaicas supersti-
tiones, & legis veteris carimonias magna
dissimulatione seruauit, donec ab Inqui-
sitoribus comprehensus, publicè com-
bustus fuit: & eiusdem hodie insignia ex-
stant, quæ & vidi ego, & in eodem mo-
nasterio pendent. & propter insignem
illam perfidiam & infamiam exinde con-
stitutum est, ne alij eiusdem generis in
eodem monasterio, neque in ceteris eius-
dem ordinis recipiantur.

In regno quoque Murciae alius Guar-
dianus (sic præfectum appellant) annis
superioribus publicè conciones habens
catholicas, noctu cum alio Iudæo (quem
ipse monasterij fecerat ianitorem) in do-
mum priuatam clam abiens, multos ex
circuncisione legem docebat Moysis; quo-
rum quidam cum suo doctore fuere com-
busti: alij verò ecclesiæ gremio excepti,
vique in hodiernum diem in carcere san-
cti officij vitam infamem & miserabilem
degunt.

Neque hi soli monachi reperti sunt
esse Iudæi, sed etiam alij multi, quos enu-
merare

68 DEFEN. STATVTI
merare longum & superuacaneum esset.
Illorum autem qui ambitione summa, vt
monasteriis præsent, omnia perturbare
soleant, suppetunt affatim exempla: duo-
bus tamen memorabilibus contentus
ero. Quidam ex circuncisione domum
pauperrimam, & paucorum monacho-
rum ingressus, illi præesse voluit; & ab
altero suffragiis superatus, aded impatiēs
repulsæ fuit, vt bis Romam pedes ve-
nerit, vbi coram præfecto suo Generali
causam electionis tanto ardore, tantaque
diligentia perēgit, vt eius ambitio (quia
vir bonus esse videbatur) omnibus esset
admirationi. Alter monachus simulans
se nolle esse præfectum, rogauit amicos,
ne eum eligerent; electo autem alio, ve-
hementer de amicis questus est: illis ve-
rò dicentibus, vt sibi ipsi imputaret, qui
persuasit contrarium eius quod cupie-
bat; respondisse fertur: Si boni amici esse-
tis, etiam si ego iurassem, vos tamen mihi
credere non deberetis.

VTRVM STATVTA HÆC
iustè fieri, & confirmari queant.

Cap. 30..

RESPONDEO, cum sint de rebus
merè positiuus (vt dici solet) dubitandum
non est, quin possint à sede apostolica
con-

TOLETANI. 69
confirmari. Nam dignitates (episcopa-
rum excipio) & beneficia omnia ecclesia-
stica ex iure positiuo sunt, non ex iure
diuino: & quemadmodum beneficia in-
stituuntur, diuiduntur, vniuntur, & ex-
tinguuntur summi Pontificis auctoritate;
multo magis ab eodem fonte manare po-
test ordo & modus conferendi eadem be-
neficia his vel illis. quod aded perspi-
cuum catholicis omnibus est, vt nulla
probatione indigeat.

Sed aiunt isti, confirmationes falsa re-
latione fuisse impetratas, quia sunt statu-
ta contra ius diuinum. in quo asserendo
non solum temerarij sunt & mendaces,
sed etiam hæretici manifesti: nam temerè
ac falsò aiunt, propter falsas relationes
statuta fuisse confirmata: id enim vt ve-
rum non est, sic nec ab illis probari po-
test: ac demum asserere, tot summos
Pontifices, quot statuta confirmarunt,
decipi potuisse in his, quæ sunt iuris di-
uini; hæresis est euidentissima: qua ad-
missa, concideret prorsus auctoritas sedis
apostolicæ: semper enim dici posset,
omnes eius definitiones, quamuis ad fi-
dem pertinerent, falsis relationibus ex-
tortas fuisse. quamobrem iam isti verbis
confutandi non sunt, sed nisi resipuerint,
tormentis, & igne.

C V R.

IN promptu causa est: quia innumera-
biles Iudæi, partim quia expelleban-
tur Hispania, partim ne bona immo-
bilia perderent, partim vt magis nocerent
Christianis; finxerunt se esse Christianos:
& postea reiecti sunt esse Iudæi, & vsque
in hodiernum diem deteguntur & pu-
niuntur nepotes eorum.

Equidem mirari non desino quoties
audio, & video, esse homines in Hispania
natos, & inter Catholicos educatos, sine
synagogis, & sine Rabinis, Iudaicis riti-
bus & superstitionibus vsque adeo dedi-
tos, vt Messiam adhuc expectet, & euan-
gelicam legem inanem prorsus & falsam
esse, sibi persuadere potuerint. quorum
non pauci his proximis annis in Regno
Murciæ & Lusitaniæ inuenti, ac puniti
sunt.

Perfidi homines & pernicaces, qui le-
gem illam veterem, quando salutaris erat,
nunquam custodire volebant: nunc au-
tem cum mortifera est, ab ea diuelli ne-
queunt. Sunt autem vsque adeo timidi,
vt pro veteri lege tuenda, nemo eorum
vquam audeat mortem oppetere, sed
ab

ab Inquisitoribus comprehensi, vel ne-
gant se esse Iudæos, vel post multa periu-
ria (peierare enim eis peculiare est) confi-
tentur quidem se esse Iudæos, aiunt ta-
men se errasse, atque ad legem euangeli-
cam redire velle. Interrogatus autem
quidam, cur pro lege illa mori recusarent,
si eam adhuc salutaris esse credebant:
respondit se non timore mortis id facere;
sed quia lex illis non data fuit, vt pro ea Deut. 5.
morerentur, sed vt viuerent, & bene eis
esset, ac protelarentur dies eorum. digna
quidem interpretatio vili & abiecto, ti-
midoque Iudæo. Sed ad quæstionem pro-
positam redeo.

Apud nationes alias non est ea distin-
ctio nobilium, & veterum Christiano-
rum, quæ est apud nostrates, vt alibi di-
xero; neque ea diligentia genus & mores
hominum dispici solent, qua in Hispa-
nia: quod si fieret, inuenissent fortasse
fidem aliam, & alios mores esse plerun-
que illorum, qui ex circumcisione sunt,
& eorum qui sunt ex nobilibus, vetustis-
simisque Christianis.

Nec ea diligentia culpanda est, qua
non solum diuus Paulus in epistola ad
Titum, & sæpè alibi, & sanctus Lucas in
Actis Apostolorum vsi sunt; sed hi quo-
que, qui ecclesiasticas historias conscri-
pserunt,

pſerunt, ſæpè illorum meminerunt, qui ex circuncifione fuerant, vſque ad quintam decimam ſucceſſionem, eorum epiſcoporum ſeriem & memoriam conſeruantes: vt videre licet apud Euſebium lib. 4. cap. 5. & apud Nicephorum lib. 3. cap. 25.

Atque ea re factum eſt, vt cùm Hiſpani viderent pleroſque illorum Iudæorum ſicte fuiſſe conuerſos, & in ſua permaſiſſe perfidia, & eorum filios ac nepotes partim Iudæos eſſe, partim malos Chriſtianos, partim prauos maiorū mores imitari; cùm hæc omnia conſideraſſent nobiles veteresque Chriſtiani, remedia multa inuenerunt, quibus illorum perfidia puniretur, & ab eorum fermēto cauerent, & eorum conſortium vitarent. itaque ſtatuta facta ſunt in Hiſpania vitia & iuſta, atque ad eò plerunque neceſſaria.

Quæ omnia ex noſtratum pietate, ac religionis zelo prouenire ſolent. eſt enim Hiſpanorum pietas & zelus ardens noſtræ genti propemodum ſingularis, ac præ aliis ferè omnibus orbis totius nationibus eximius; vt vir doctiſſimus Lindanus in apologetico tom. 2. ſcribit.

Quod fortè futurum eſſe præſentiens
Cap. 15. diuinus Apoſtolus ad Romanos ſcribès,
 inquit:

inquit: Cùm in Hiſpaniam proficiſci cœpero, ſpero quòd præteriens videam vos. & iterum: Per vos proficiſcar in Hiſpaniam. vbi ſanctus Chryſoſtomus addit: Hiſpaniæ rurfus meminit, vt oſtendat, quàm impiger, quàmque feruidus ſit erga illos. & Oecumenius: Rurſum Hiſpaniæ meminit, vehementem oſtendens anorem, quem habebat erga Hiſpanos.

Quamuis autem plerique putent, diuinum Paulum in Hiſpania non prædicatſe; Iſidorus tamen libro de ortu & obitu ſanctorum, ait contrarium; & ſanctus Hieronymus in libro de viris illuſtribus ſcribit, Paulum in prima ſatiſfactione à Nerone dimiſſum, in partibus occidentis prædicatſe.

Sophronius quoque patriarcha Hieroſolymitanus auctor eſt, Pauli tranſitu Italias, Gallias, & Hiſpanias illuſtratas eſſe. Referunt præterea nonnulli, Philotheum in Hiſpania principem familiariter Paulo vſum fuiſſe, & eundem Chriſti martyrem eſſe cœtum. & hæc ſententiam ſecuti eſſe videntur Dionyſius & Gerardus Mathiſius, in locum epiſtolæ ad Romanos cap. 15. iam citatum.

D QVAs

MVLTVS ex causis propositum statutum factum fuisse constat, quarum prima in eodem, & in eius confirmationibus posita, illa est, vt honori ac decori ecclesiæ consulatur, vt illustretur personis insignibus, generis claritate atque dignitate pollentibus. Qua ratione statutum hoc magis fauorabile, quam odiosum est; non enim tam in odium conuersorum, quam in fauorem ecclesiæ confirmatum esse videtur.

Quin etiam duplex hic fauor est: vnus ecclesiæ, alter eorum, qui bono generati sunt; vterque autem est e republica. quis enim ecclesiæ non faueat? præfertim Toletanæ, quæ paucis exceptis, aliarum omnium est præcipua, & Hispaniarum obtinet primatum? Nihil mirum igitur, si hoc priuilegio à Pontificibus maximis decorata sit: nam & in ecclesiis Germaniæ, Maguntina, Colonienſi, atque in quibusdam aliis non possunt esse canonici, nisi viri admodum illustres. & quamuis id aliis ex causis receptum fuerit, satis est tamen, neque nouum esse, neque iniquum, vt aliquæ qualitates in quibus-

DE CAVSSA SECVNDA:
Cap. 33.

CAVSSA altera, de qua iam antè memini, est nobilium fauor; nam, vt Cicero pro Sextio inquit, omnes boni semper nobilitati fauemus: & quia vtile est reipublicæ, nobiles esse homines dignos maioribus suis, & quia viget apud nos clarorum hominum & suorum de re publica meritorum memoria, etiam mortuorum.

Atque equidem gentibus quoque eadem placuisse perspicias. Romulus enim postquam discreuit potiores ab inferioribus, mox legibus latis præscripsit, quid vtrisque faciendum: vt patricij sacra curarent, magistratus gererent, secumque rempublicam administrarent: plebei vero ab iis negotiis immunes essent.

Hæc Dionysius Halicarnasæus libr. 2. Romanarum antiquitatû. Theseus etiam nobilibus tractandi rem diuinam, magistratus ex suo ordine creandi, administrandiq. leges, tum pia religioſaq. interpretandi, definiendiq. potestatem fecit. Auctor Plutarchus in eodem Theseo.

Antiquitus quoque hi qui nobiles, & claro loco nati erāt, in ciuitatum album referebantur, eosque vrbs quælibet in curiis senatorum loco habebat, atque constituebat : vt est apud Nicephorum libr. 16. Ecclesiasticæ historiae, cap. 44.

Huc accedit, quòd in episcopo deligendo, & in ecclesiasticis beneficiis distribuendis, magni refert, nobilis quis sit, an ignobilis. Proponens Electoribus episcopi cuiusdam Sidonius Apollinaris nobilem quendam eligendum lib. 7. epistolarum, inquit: Si natalibus seruanda reuerentia est, quia & hos non omittendos Euangelista monstrauit : Nam Lucas laudationem Ioannis aggressus, præstantissimum computauit, quòd sacerdotali de stirpe ueniebat; & nobilitatem uitæ prædicaturus, prius tamen extulit familiaris dignitatem.

Beneficia uerò ecclesiastica porius nobilibus quàm ignobilibus esse conferenda, iurium allegationibus multis comprobare possum; sed prolixè id fecit Andreas Tiraquellus in tractatu de nobilitate, cap. 10.

RESPONDET VROBIE-
dioni prima fronte difficili.

Cap. 34.

QVID ergo dicemus nobilibus qui-
busdam

busdam prauo sanguine infectis, qui cum recenter conuersis repelluntur per hæc statuta? Respondeo, nihil aliud quàm hoc eis dici posse, damnum, quod parentum suorum culpa sentit, illis, & non aliis, imputari debet.

Rectè quidem Theognis dixit: Arietes & asinos quarimus, Cirne, & equos generosos, & quisque uult ex bonis admittere: Ducere autem malam uxorem, mali viri filiam, non renuit generosus vir, si ei pecunias multas dederit. Nulla femina mali viri recusat esse vxor diuitis, quin diuitem uult maritum loco boni. opes quidem æstimant, & ex malo viro ortam bonus duxit, & malus ex bono ortam cum diuitis miscuit genus. Itaque ne mirere, o Polipeda, genus ciuiū labefactari.

Publicè interest, (inquit Vlpianus) vt ^{L. 1. de} ordinum dignitas familiarumque salua ^{uent. in-} sit. & Isocrates oratione de pace: Ea ci- ^{spiciet.} uitas felix habenda est, non quæ è promiscua colluue multos ciues temerè colligit; sed quæ antiquissimas, & primas familias maximè conseruare studet; vt autem hæ conferuentur, & saluæ sint, oportet ne prauo sanguine maculentur: cui malo statutis huiusmodi occurrendū fuit.

Multis magnisque experimentis apud nostrates cõperum est, homines alioqui
D 3 nobiles

78 DEFEN. STATVTI
nobiles his mixturis degenerasse, atque
ad mores & ritus recenter conuerforum
transisse &, vt semel & iterum diuinus
Apostolus scriptū reliquit, Modicum fer-
mentum totam massam corrumpit.

2. Col. 5.
Gal. 5.

Hęc verò in Hispania rãtò maiore con-
sideratione digna sunt, quanto nostrates
nobiles pluribus pręrogatiuis & priuile-
giis fruuntur, quam in plerisque aliis na-
tionibus; in quibus fere manet (vt qui-
dam dixit) in solo nomine nobilitas: nam
in Hispania nobiles immunes sunt à tri-
butis, non torquętur, nec pœnis plebeio-
rum afficiuntur, non detinentur in carce-
re propter es alienum; & vt alia omittam,
his solis dantur Hipędia militiarum san-
cti Iacobi, & aliarum.

Quas ob res, vbi hęc cognita non sunt,
non bene iudicari potest de discrimine
nobilitum & plebeiorum, ac nouę con-
uerforum: qui puri nobiles sunt in Hi-
spania, nullo pretio contaminare volunt
nobile genus suum. qua in re singulari
laude digni sunt Catalani, qui præli-
gunt paupertate premi, quàm antiquissi-
mam nobilitatem suam pecuniosis con-
iugiis obscurare.

Nobiles autem mixti audiant iterum
Platonem à me iam supra relatum, qui
sexto de Legibus constituit, vt in sacer-
dotum

dotum creatione ille comprobetur, qui
integer sit atque legitimus, & à domo
quàm maxime munda, expers quoque
omnium, quę aduersus diuinã rem com-
mittuntur, cuius & pater materque si-
militer vixerint. Quinetiam Hebręi illi
antiquissimi diligenter prouiderunt, vt
genus sacerdotum sine permixtione pu-
rumque consisteret. Oportebat enim
eum, qui sacerdotium habiturus esset, ex
eiusdem gentis muliere nasci, & genus per
antiquam lineam, & multis testibus ap-
probare. auctor Iosephus lib. primo con-
tra Appionem.

Hic tamen magnopere cauendum ac
prouidendum censeo, ne facillē viri no-
biles infamentur: Scimus enim euenisse
nonnunquam, vt propter antiquas vulgi
fabulas, & vanos atque confictos rumo-
res, nobiles multi malè audierint. sed hęc
prauorum hominum culpa fuit, non sta-
tutorum iustorum.

APPENDIX.

Cap. 35.

Eo tempore quo hęc scribebam, vir
quidam genere nobili, sed maculoso, liti-
gabat in Rota, petens, vt quia nobilis &
(vt aiebat) illustris erat, macula non ob-

D 4 stante

80 DEFEN. STATUTI
stante admitteretur in canonicum eccle-
siæ Toletanæ: sed causa cognita eius pe-
titione reiecta, repulsaque est.

Multi quidem ex circuncisione nobi-
libus, & veteribus Christianis commixti
sunt, in quibus plerumque prævalere so-
let macula illa, & quasi venenum homi-
nem totum inficere. Audiui ego pro re
certa, maculatum quendam, maculam
suam ignorantem, Catholicum fuisse vs-
que ad ætatem 30. annorum; postea verò
cum sciret se ex circuncisione esse, pau-
latim, dæmone suadente, ob eam rem fa-
ctum Iudæum: id quod ipsemet carcere
constrictus coram Inquisitoribus con-
fessus est.

Fertur etiam, cum è tota Hispania Iu-
dæi pellerentur, iuuenem quendam vo-
luisse statim migrare in Africam, non
solum, vt ne Iudæus esse desineret, sed
etiam quia ei nõ esse tolerabile videretur,
vt semper ignobilis à Christianis nobili-
bus haberetur; & præterea mores Chri-
stianorum longè dissimiles suis moribus
esse: itaque simul cohabitare nõ posse.
Patrem verò senem impetum eius cohi-
buisse dicentem, quò tandem ibimus, vbi
melius esse possimus? fingamus nos esse
Christianos, & miscemur coniugiis; &
aut nos ferent, aut eos feremus.

Quæ

TOLETANI. 81

Quæ siue sit vera narratio, siue fabula
ficta, rerum tamen exitus comprobauit,
inter illos fere omnes contentisse, vt filios
& filias nobilium & veterum Christiano-
rum in generos & nurus habere studeat.
atque vtinam id faciant, vt Iudæisni ob-
lici, meliores Christiani fiant; nõ autem
vt genus illorum inficiant, & ad mores
suos eos trahant: sed presumamus meliora.

Eo quidem prætextu concionator ille
(cuius mentio iam facta est, & postea fiet)
consulebat ex pulpito suis auditoribus
Romæ, vt vxores acciperent ex circunci-
sione, cum fere omnes illi aut ex eodem
genere, aut clerici essent: multaque eius-
modi stulta, ac deridenda dicebat. Sed iam
diu obseruatum est, quòd homines isti acuti
sunt, & non prudentes.

DE CAUSSA TERTIA.

Cap. 36.

ALIA causa confirmationis Tolertani
statuti fuit, quia nonnulli ex Hebræis con-
uersi, beneficia ecclesiastica possidentes, in-
tra eandem ecclesiam tanquam de hæresi
suspecti, mandato Inquisitorum compre-
hensi fuerant, & eorum sic exigentibus
meritis, partim combusti, partim publicis
pœnitentiis affecti sunt, in ecclesiæ dede-
cus & opprobrium, ac in plurimorum
Christi fidelium scandalum.

D 5 Quod

Quod quidem non solum Toleti, sed Hispali, & aliis quoque in ecclesiis Hispaniæ sæpè contigisse constat, & ante quin-
quaginta annos Cordubæ Thesaurarius quidam ex processione Tollenni raptus, paulo post exultus fuit: cuius insignia in-
famiae adhuc in eadem ecclesia existant.

Quamobrem ab eo tempore statutum factum, & seruatum est, quo noui Christi-
tiani à beneficiis illius ecclesiæ accentur. idque à bona memoria Paulo tertio con-
firmatum fuit.

Itaque notatione digna hæc quoque causa uisa est, ut statutum confirmaretur; eo accedente, quod usque in hodiernum diem plurimi eius generis hæretici & apostatæ deprehenduntur, ac iustis pœ-
nis coercentur, non sine magno ecclesiæ-
rum dedecore atque dolore.

DE CAUSSA QVARTA

Cap. 37.

PLVRIMVM quidem honoris de-
trahebatur ecclesiæ celeberrimæ Toletanæ,
cum eius præbendas ac dignitates illi oc-
cupabant, qui perfidorum filij, vel hinc
oriundi erant, quos iure vel iniuria Mar-
ranos appellare solent: procliuēs sunt
enim homines ad contumelias.

Cum

Cum autem sæpè à multis marrani no-
men vsurpetur, nec satis de eius signifi-
catione aut origine conueniat inter om-
nes, non erit fortasse alienum tria obiter
nunc explicare; vnum, qui dicantur mar-
rani; alterum, unde factum sit, ut nomi-
ne isto appellentur; tertium, quo sensu
accipienda sint uerba Pauli, anathema,
marranatha, 1. Cor. 16.

Ac primum quidem sunt qui dicant,
marranos vocari eos, qui ex Iudæis ali-
qua ex parte descendunt. alij aiunt, mar-
ranos appellari quoslibet infideles. sed
neutrū verū est: nec enim omnes Iudæo-
rum sanguine cõtaminati, sunt marrani;
nec infideles omnes appellantur marrani.

Sed eos Hispani marranos vocare so-
lemus, qui ex Iudæis descendentes, & ba-
ptizati, ficti Christiani sunt. quod & Mi-
chael Ritus lib. 3. de Regibus Hispaniæ
rectè intellexit, inquiens: Qui Iudæorum
ritibus imbuti, nomine tenus sunt Chri-
stiani, hi vulgo marrani dicuntur.

Iudæi quoque Romæ habitantes, aiunt
eos esse marranos, qui primò fuere Iudæi,
deinde Christiani, postremò ad Iudaismum
redierint: quos & illi etiam despiciunt,
dicentes se esse Iudæos, sed non
marranos: adduntque nomen hoc in
Hispania esse natum.

D 6

Miror

Mior autem Laurentium Surtum vic-
rum cruditum ac diligentissimū, in com-
mentario rerum in orbe gestarum, hæc
verba scripsisse: Eodē anno (scilicet 1518.)
Carolus Hispaniarum Rex magnas edu-
xit copias aduersus Marranos, & expu-
gnato ex munitissimis eorum oppidis
vno, plus minus quadraginta barbarorum
millia prostrauit. Ex præda huius victo-
riæ duo pretiosissima vexilla Cafari Ma-
ximiliano auo suo paterno transmittens.

Nam vt præteream rebellionem illam,
non eo anno, nec à Marranis factam, nec
tāta occisione hominū extinctam fuisse:
Marrani oppida nulla possidēt, & barba-
ri nec dicuntur, nec sunt. nec illi soli tunc
rebelles fuerunt, sicuti eleganter (vt om-
nia) scripsit Oforius in vita Regis Ema-
nuelis. sed fortasse fabula hæc memoriæ
prodita fuit ab homine alienigena, qui
audierit rebellionem illam ortum ha-
buisse ab aliquibus oriundis ex Iudæis; &
inde eam descripsit Laurentius Surtus:
Nam hodie quoque fama est, homines il-
lius generis causam & originē fuisse per-
duellionis.

Hactenus de significatione vocabuli;
nunc verò de eius origine aliqua refera-
mus. Quidam dicunt, Iudæos ipsos ab
Hispanis dictos fuisse marranos, id est
porcos,

porcos, à nomine vulgari quo sues vnius
anni marranos vocant; atque inde fuisse
nomine illo infami appellatos Marranos
etiam eos, qui ex Iudæis descendunt, &
suspecti sunt. sed hoc verisimile non est,
nihil enim commune habent isti cum
qualitate porcorum, nisi quòd vno grun-
niente, cæteri omnes ei auxiliaturi statim
accurrunt.

Alij putant, antiquiorem esse huius
nominis originem, & à verbo hebraico
(mara) deriuatum esse, quod inter alia si-
gnificat rebelare: Cum enim isti rebelles
sint contra Christum Dominum, rectè
Marrani sunt appellati. quod & Petrus
Godofredus in rubrica de apostatis, con-
firmare videtur, multa ex Hebræis mi-
scens, ac demum concludens, apostatas
esse eos, quos Hispani marranos vocant,
qui sub nomine Christianissimi, studiosi
sunt Iudæismi, rebelles, contumaces, in-
obedientes, & præuaricatores.

Auctor verò repertorij sanctæ Inqui-
sitionis, inquit: Hi, qui in hæresim &
apostasiam relabuntur Iudaizando, non
credentes venisse Messiam, quia non cre-
dunt in Iesum, sed eum odio habent, sunt
anathema maranatha; à quo nomine pro-
prium & consonum nomen acceperunt
hi, qui in Hispania vocantur Marrani, de-

scendentes ex circuncisione.

De qua re loquens Marianus Victorius in annotationibus in epistolam diui Hieronymi ad Marcellam 137. ita scribit: Imperitū vulgus peius aliquid quam sit anathema, putans esse maran atha, marani nomen, quo Hebreus à fide Christi ad Iudaismum rediens significatur, inuenit. Nam maran atha, à diuo Hieronymo & ab aliis omnibus exponitur, Dominus noster venit.

Sed Vuolfgangus Lasius lib. de gentium migrationibus defendit istam vulgi opinionem, dicens: Maran atha, anathematis significationē induit ex illo euentu; quia Iudæi gloriantes de venturo Messia, dicere solebant vulgò, maran, hoc est, Dominus noster: contra quos Christiani dicebant maran atha, quod est, Dominus noster venit: hinc inimicitia orta inter Christianos & Iudæos, quorum in ore erat maran, quos per contemptum Christiani maranitas vocabant, & illis obtrudebant maran atha, id est Dominus noster venit, vel inuitis vobis, quasi iridentes eos, & illis malè precātes. vnde apud Hispanos vulgò maranos appellant eos, qui ex Iudæis descendentes, apostata facti sunt, Messiam suum expectantes. Hæc ille.

Cæterum

Cæterum cum fateatur omnes nomen marrani apud nostrates ortum fuisse, cumque nomen sit barbarum, & nouum, & à vulgo inuentum, ac duplici littera r. & non simplici prolatum, verisimilius mihi esse videtur à vulgari verbo (marrar) fuisse deriuatum, quod errare significat: vnde quia isti maximè omnium à veritate aberrant, marranos, id est, errantes vocare eos vulgò solent; & quia illorum error est pessimus, nomen marranum est infame atque ignominiosum, & istis præcipuè quadrat.

Hactenus de significatione & origine marrani fortasse satis superque. restat, vt ea quæ de verbis Apostoli (sit anathema maran atha) inuenire potui, breuiter tandem adiungam; nec iam de sensu verborum ambigitur: nemo enim est qui nesciat, cum in eo loco anathema sit, nihil esse aliud quam quod, sit separatus, vel excommunicatus. & sæpe antè dixi quid significat, maran atha. Sed cum in priore ad Corinthi. epistola, capite supremo, dicat Apostolus; Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema maran atha; non leuis, imò vehemens questio est; quam connexionem & continuationem habeant ea omnia verba.

Sanctus

Sanctus Thomas ibidem inquit: Maledicere malis apostolus dicens: Si quis non amat, &c. cetera; anathema sit, id est separatus, vel excommunicatus: maran atha, id est, Dominus veniet. quasi dicat, qui non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema in aduentu Domini. & paulò post: Vel si quis vsque ad finem moris non perseverat in amore Domini Iesu Christi, in aduentu erit separatus à bonis.

Franciscus Turrianus, vir non vulgari-
ter doctus, de hoc loco difficili consultus respondit eadem ferè, quæ sanctus Thomas, sed plenius rem disputat, & inter alia dicit: Sit anathema, id est alienus à communi corpore ecclesiæ; vt ait Theodoretus: adiunxit autem Paulus maran atha, quod significat, Dominus noster venit. quod non de primo aduentu accipiendum est, sed de secundo; vt perinde sit, quasi diceret, sit anathema vsque ad aduentum Domini. adiungit, inquam, vt hoc verbo perterrefaceret illos, quos anathemate afficiebat, admoneretque futuros esse verè excommunicatos, ac separatos, & maledictos in secundo aduentu, cum separabunt angeli malos de medio iustorum. Expressit idem apostolus vim huius anathematis, maran

maran atha, 2. Thef. 1. dicens: Si tamen iustum est apud Deum retribuere tribulationem iis, qui nos tribulant, in reuelatione Domini de cælo cum angelis virtutis eius in flamma ignis dantis vindictam iis, qui non nouerunt Deum, & qui non obediunt euangelio Domini nostri Iesu Christi, qui pœnas dabunt in interitu æternas à facie Domini, & gloria virtutis eius.

Deinde Turrianus addit: Sic Clemens interpretatus est in extremo epistolæ secundæ dicens: Si quis præcepta hæc non integra custodierit, sit anathema, vsque ad aduentum Domini nostri Iesu Christi. & pro his verbis in concilio quodam Toletano dicitur: Sit illi maledictio in aduentu Domini. & frequens est in conciliis vis huius anathematis, maran atha, aliis verbis idem valentibus explicata; vt in Toletano 6. cap. 13. Perpetuo anathemate damnentur, & cap. 18. anathemate diuino percussus, absque vlllo remedio habeatur damnatus æterno iudicio. & in concilio Turonico 2. cap. 25. Anathema moriatur, & cælesti gladio feriat. Anathematizatus igitur, si perseverat in cõrumacia, quia in hac vita est separatus à communionem fidelium, etiam in aduentu Domini verè separabitur à

tur à communione sanctorum, proiectus in ignem æternum.

Quamuis autem Chrysoſtomus, & alij qui eum ſequentur, verbum maran atha de primo aduentu interpretentur, in ſcriptura tamen, quæ futura ſunt, quia nulla in eis ſit dubitatio, quaſi iam euenerint, in præterito quandoque proferri ſolent. Hæc ille. Vnde planè relinquitur, non omnino malè à vulgo intelligi, grauius aliquid eſſe, maran atha, cum anathemate, quàm ipſum ſolum anathema.

Sed cum plerique omnes de primo Chriſti aduentu verba illa interpretentur, & continuatio ſuprà ſcripta anathematis cum maran atha duriuſcula eſſe videatur, & vix qua inueniri queat apta coniunctio eorum verborum; non omnino diſplicet mihi, nempe additamentum affixum Oecumenio in eundem locum; quod ſic ſe habet: Credimus anathema, & maran atha, tanquam interiectiones execrantis frequenti in vſu fuiſſe apud Iudæos, intelligo apud Iudæos iam Chriſtianos factos. nã Iudæi perfidi nunquam fateri volunt Dominum noſtrum verum Meſſiam veniſſe, neque eundem eſſe Chriſtum Dominum.

Igitur ſi, maran atha, per ſe accipiatur,

tur, ſicut interiectione non continuata; tunc facilè applicari poſſunt explicationes variæ, ex quibus conſtat, eam interiectionem non ſine cauſa fuiſſe ab Apoſtolo poſitam. Sic diuus Hieronymus in epiſtola ad Marcellam 137. Maran atha interpretatur, Dominus noſter venit; vt ſit ſenſus illius loci: Si quis nõ amat Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, anathema ſit: & illo compieto deinceps inferatur: Dominus noſter venit: quod ſuperfluum ſit, aduerſus eum odiis pertinacibus velle contendere, quem veniſſe iam conſtat. Hæc ille.

Sanctus Chryſoſtomus in locum eundem Apoſtoli, Quid eſt, inquit, maran atha? Dominus noſter venit. quaſi dicat, communis omnium rerum dominus demittere ſe tãtum dignatus eſt; vos ſemper in peccato manetis, & charitatis præcellentiam non obſtupeſcitis bonorum omnium caput? ac ſi apertius diceret, Dominus noſter pro nobis factus homo, & cruci affixus eſt: & non erit anathema, qui eum non amauerit? aliter, Dominus noſter venit, & ipſe puniet non diligentes ſe, & ipſe mittet in ignem æternum à ſua dilectione ſeparatos. & alia eiufdem generis.

Poſtea verò quàm hæc litteris mandaueram,

ueram, vidi epistolam Ariæ Montani, viri doctissimi, quæ mihi admodum placuit; in qua ita scribit: Nomen, marrani, origine sua hebraicum, forma autem arabicum est, descendit enim ex verbo marah, quod hebraicè significat rebellare. Itaque vocabulum est hebraicum quantum ad etymologiam attinet, figura verò est arabicum; nam lingua arabica, quæ maiori ex parte originem ducit ex hebræa, in omnibus adiectiuis, quibus caret hebraica, solet addere syllabam ni: verbi gratia, quod hebræus dicit, notseri, quod significat Nazaræum, siue Christianum; Arabs inquit notserani: & eodem modo appellat marani, fidifragum siue rebellem: & ab arabica lingua maiores nostri videntur id accepisse, vt significarent Iudæos baptizatos fidifragos & rebelles, qui ad Iudaismum redibant; & etiam nunc Arabes vocant alhudi marani, Iudæos baptizatos, qui ad suas prouincias confugiunt. Alhudi autem Arabicè significat Iudæum. Addo illud, quod nostrates, qui nunquam ferè sine indignatione proferunt verbum marrano, ad acrimoniam & vehementiam ostendendam, duplici r. marranum vocant.

Sed iterum audiamus Ariam Montanum. Oratio, inquit, Syriaca, maran atha,

atha, ex duobus vocabulis constat, & ad verbum significat, Dominus venit; & erat vsitatissima antiquis temporibus in materia excommunicationis, & eius frequēs mentio est in commentariis legis carmonialis. Significat autem anathema, alicuius personæ vel rei separationem ab vsu communi, velut excommunicatæ; id quod antiqui vocabant sacrum, vt apud Satyricum: Is intestabilis, & sacer esto. Facta hac excommunicatione, nemo audebat communicare cum tali persona, vel re vt anathemati subiecta; quia timebatur statim ad futuram esse Dei vindictam: exemplo Acham filij Charmi, qui tulit aliquid de anathemate; propter quod iratus Dominus dixit: Peccauit Israël, quia pollutus est anathemate; & non ero vltra vobiscum, donec conteratis eum, qui huius sceleris reus est. & cætera, quæ scripta sunt in lib. Iosue, cap. 7.

Hinc fluxisse videtur, quod cum persona, vel res anathemate afficiebatur, dicere solebant, HaRma, maRan atha, id est, anathema esto, Dominus venit, scilicet vlturus, si quisquã tetigerit. HaRma, quod Græci vertunt anathema, Latinè potest dici abscisso, siue exciso; abscindebatur enim anima illa à populo suo, vel res illa ab vsu. Maran

Maran est vſitatiffimum vocabulum in lingua Syriaca, quod idem est Latinè quod Dominus; & nihil ei conuenit cum ſignificatione deducta ex Hebræo, quam habet Arabicè in verbo MaRani. Hæc ille quadam in epiſtola verbis Hiſpanis plenius ſcripfit, quæ ipſe Latinè utcunque in ſumma huc adiungere volui, vt omnibus communi carem, quid de his ſenſerit vir ille, tum aliarum diſciplinatum, tum etiam linguarum multarum peritiſſimus.

DE CAUſſA QVINTA:

Cap. 38.

EST & ea cauſſa generalis, & valdè notanda, quòd plerique, aut ferè omnes, qui in Hiſpania ex circuncifione ſunt, non ſolum ex Iudæis, ſed etiam ex apoſtatis hæreticiſque descendunt. vt enim apud noſtrates perſpicuum & euidentiffimum eſt, cum Iudæi ab Hiſpania pellerentur, quotquot fidem catholicam publicè ſuſceperunt, exceptis admodum paucis, non ex animo, ſed fictè conuerſi ſunt, quemadmodum poſtea conſtitit.

Nam cum ſanctum officium Inquiſitionis ſuo iure in eos ageret, facilè inuenit ferè omnes Iudæos eſſe, & plurimis eorum

eorum combuſtis, reliqui publicam pœnitentiam egerunt. Itaque ex illis oriundi non ſolum ex Iudæis, ſed etiam ex apoſtatis ſunt.

Quid igitur mirantur, ſi à quibuſdam beneficiis paucarum eccleſiarum excluduntur: quandoquidem filij & nepotes apoſtatarum & hæreticorum pluribus pœnis iuſtè afficiuntur, qui rectius quàm iſti exclamare poſſent, ſe innocentes damnari, bonis parentum priuari, ac infamia graui notari.

DE CAUſſA SEXTA.

Cap. 39.

IVDÆI perfidi, ex quibus iſti noui Chriſtiani nati ſunt, per mille quingentos circiter annos Chriſtum Dominum quotidie crucifigebant, conſentiètes paricidio patrum ſuorum: & cum eum occidere millies (ſicuti voluiſſent) non poſſent, ſæpè Chriſtianos pueros cruci affixiſſe deprehenti ſunt, ac ſæpius ſanctam imaginem Chriſti flagellari, conſpurcaſſe, atque fregiſſe.

Qua in re non ſolum Iuda Iſcariote peiores ſunt, qui Deum Chriſtum ſemel dumtaxat vendidit, ſed etiam in aliis tribus. Primò, quia ille ſe peccaſſe confeſſus eſt;

*Vide So-
crat. lib. 7.
Eccleſiaſt.
hiſt. ca. 16.*

fus est; deinde, quia fassus fuit se sanguinem iusti tradidisse; postremò, quia ice-
lus admissum acerbissimè puniuit, quam-
uis malè desperans, laqueo se suspende-
rit. Iti verò nihil eorum faciunt, sed ex-
ultant in rebus pessimis, Christum Deum
diebus singulis ter blasphemantes: vt san-
ctus Hieronymus est auctor in Esaiam,
cap. 49.

Atque hanc ob rem, & quia Deipa-
ram quoque virginem execrantur, eos
iam olim Deus dereliquit, & odio maxi-
mo habet; vt inquit Petrus Galatinus lib.
9. de Arcanis catholicæ veritatis contra
Iudæorum perfidiam, cap. 10.

Quòd si filios Iudæ Iscariotis nemo
Catholicus fauore magno profèquere-
tur, mirum videri non debet, si nouos
Christianos ab aliquibus honoribus ea
statuta excludant, cum sint filij vel nepo-
tes pessimorum Iudæorum; qui in multis
Iuda ipso fuere peiores.

Quin etiam ipsi Marrani, ficti Chri-
stiani, superioribus annis puerum quen-
dam non longè à Toletò cruci affixerunt,
quem omnes verè vocant, sanctum Inno-
centem. & illorum perfidorum descen-
dentes adhuc hodie viuunt.

D. 2

IVDÆI patres, aui, vel atraui isto-
rum, non regulum aliquem, vel tyran-
num pessimum occiderunt, sed Regem
regum, & Dominum dominantium mor-
te turpissima, atque crudelissima affe-
runt & interfecerunt; quamobrem diui-
nam maiestatem multis modis læserunt:
iustius ergo arceri possunt à quibusdam
ecclesiasticis beneficiis istorum liberi, quàm
filij eorum qui maiestatem humanam læ-
serunt, qui infamia pœnisque aliis affi-
ciuntur. quod iniustum non esse, nemo
est qui non fateatur.

DE CAVSSA OCTAUA.
Cap. 41.

IVDÆI semper fuerunt ceruicis Deut. 9.
durissima, generatio eorum praua & per- Deut. 32.
uerfa, progenies viperarum, generatio Matt. 2.
pessima; & ex patre diabolo. Addo ver- Ioan. 8.
ba illa diui Stephani, Vos semper Spiritui Act. 7.
sancto restitistis, sicut patres vestri: quem
prophetarum non sunt persecuti patres
vestri, & occiderunt eos, qui prænutia-
bant de aduentu iusti, cuius vos nunc
proditores, & homicidæ fuistis, qui ac-
cepistis

E

98 DEFEN. STATVTI
cepistis legem in dispensatione angelo-
rum, & non custodistis. Paulus quoque
& Barnabas maioribus istorum dixerunt:
Vobis oportebat primum loqui verbum
Dei, sed quoniam repellitis illud, & in-
dignos vos iudicatis æternæ vitæ, ecce
conuertimur ad gentes.

Tum illud addo, quod noui isti Chri-
stiani non descendunt ex Iudæis antiquis
nobilibus, sed ex illis, qui excidio Hiero-
solymitano superfuerunt, qui, vt ait Ege-
sippus, viliores paleis in omnem terram
ventilati sunt a gentibus, quas formida-
uerant, ne sibi locum, & gentem tolle-
rent: & qui triginta denaris Iesum com-
parauerant ad perdendum, iustè postea
triginta capita suorum viderunt vendi vno
denario ad illudendum: tanta enim ca-
ptiuorum præ multitudine vilitas fuit, vt
triginta à Romanis vno numismate sub
corona venderentur.

Igitur non iniuria repelluntur ab ali-
quibus honoribus ij, qui ex tali genera-
tione sunt. Nam quemadmodum filij
nobilitum & clarorum virorum, patrum
meritis nobilitantur, etiam si nihil ipsi fe-
cerint propter quod nobiles essent: sic è
contrario ignobiles & obscuro sunt pesti-
ma generationis homines, quamuis nihil
commiserunt, quò ignobiles efficiantur.

D 2

QVI ex hac pessima generatione de-
scendunt, suspecti quodam modo sunt,
eò vique saltem, vt iustè statutis exclu-
dantur; non solum propter generationem
prauam, sed etiam, quia quotidie in
Hispania deprehenduntur apostatæ &
hæretici esse: Nam & si animi morbi ex
patribus in filios non transeant; sæpè ta-
men filij solent in ea vitia incidere, quibus
parentes fuere affecti. vnde Fabius lib. 5.
Similes parentibus ac maioribus suis filij
plerumque creduntur, & nonnunquam
ad honestè turpiterque viuendum inde
caussa fluit. & vt alia præterea, vetus pro-
uerbium est ab Ezechiële relatum: Sicut
mater, ita filia eius; & malum ouum, ma-
lus coruus.

Accedunt & verba illa scripturæ divi-
næ contra Iudæos: Generatio peruersa, &
infidelis filij. & illa Saluatoris: O genera-
tio incredula, & peruersa! tum illa: O ge-
neratio infidelis! & sicuti ex melioribus
meliores procreari probabile est, vt Ari-
stoteles rectè scripsit in Politicis, & alibi
dixerat: Ex bonis bonum generari, con-
sentaneum esse. Atque hoc fore maxi-
mum nobilitatis bonum ait Boëtius, vt

E 2 imposta

100 DEFEN. STATVTI
 imposta nobilibus necessitudo videatur,
 ne à maiorum virtute degenerent : Sic
 infidelium filij ad infidelitatem proni esse
 videntur, vt multis, magnisque exemplis
 apud nostrates experti sumus, & indies
 adhuc experimur; multi quippe istorum
 ad Iudaicam superstitionem redeunt, alij
 verò in alias hæreses incidentes, non so-
 lum hæretici, sed hæresiarchæ facti sunt,
 & multos ex nobilibus & vetustissimis
 Christianis suis hæresibus infecerunt.
 quod notius est apud nostrates, quàm vt
 in eo probando verba multa sint impen-
 denda.

DE CAUSSA DECIMA.

Cap. 43.

DOMI. 23. SI de scorto natus prohibebatur olim
 in ecclesiam Domini ingredi vsque ad de-
 cimam generationem; si Ammonites,
 & Moabites etiam post decimam genera-
 tionem, & in æternum verabantur intra-
 re ecclesiam Domini, quia noluerunt oc-
 currere Iudæis cum pane & aqua in via,
 quando egressi fuere de Ægypto, & con-
 duxerunt Balaam, vt malediceretis :
 quanto benignus agitur cum istis, si pro-
 pter grauissima parentum scelera, & pro-
 pter causas ante memoratas; & mox me-
 morandas,

a. Esdra.
 cap. 13.

TOLETANI. 101
 morandas, arcentur à quibusdam eccle-
 siasticis beneficiis; & quamuis vetera illa
 cessauerint, non tamen cessat exemplum.

DE CAUSSA VNDECIMA.

Cap. 44.

SI diuus Paulus prohibet Neophitum ^{1. Thim. 3.}
 eligi in episcopū, ne in superbiā elatus in
 iudicium incidat diaboli; pari ratione, at-
 que fortiori possunt noui Christiani ar-
 ceri à nonnullis beneficiis ecclesiasticis:
 quia sicut dum egent humiles admodum
 se esse fingunt; sic in dignitatibus & ho-
 noribus constituti, superbissimi esse so-
 lent, maximè aduersus nobiles, veteres-
 que Christianos.

Quòd si exemplum videre vis Iudæi
 facti Christiani, qui episcopatum adeptus
 insignis euasit hæreticus, ea perlege, quæ
 de Sabbatio scribit Socrates lib. 5. Histo-
 riæ ecclesiasticæ, cap. 20. & lib. 7. cap. 5.

DE CAUSSA DVODECIMA.

Cap. 45.

CVM non debeantur nouis Chri-
 stianis beneficia illa ecclesiastica, ac mul-
 to minus sua sint; rectissimè potuerunt
 summi Pontifices ea statuta confirman-

E 3 tes,

tes, inter alias qualitates, & hanc exigere. Num sicut canonibus ac legibus ecclesiæ decretum est, ut eligendi ad beneficia sint talis ætatis ac scientiæ, talis ordinis ac peritiæ, ut sint legitimi, ac multa alia: sic etiam statui potuit, ne sint ex nouis conuersis.

Et cum distributio eorum beneficiorum fieri debeat arbitrio summi Pontificis, & episcoporum, nec teneantur ea conferre nouis Christianis magis quam veteribus, imò cum iustum sit (etiam statuti non existentibus) ut antè conferantur nobilibus, ac veteribus Christianis, (qui nunquam defunt idonei) quam nouis; non sit istis iniuria, si tam iustis ex causis, quas commemorauimus, ea statuta in quibusdam ecclesiis facta & confirmata fuerint.

DE CAUSSA DECIMARTIA. Cap. 46.

Tot beneficia ecclesiastica malis artibus occupauerant isti, atque hereditate possidebant, ut pæne ad effectum perducerent id, quod quendam illorum Rabinum prædixisse ferunt: Cum enim Iudaei Hispaniam relinquere cogerentur, ni Christiani fierent, aiunt illum dixisse:

Eiciunt

Eiciunt nos ex synagoga nostris, nos eos e ius ecclesis expellemus. cui malo ut aliqua saltem ex parte mederi posset, iustis statutis illi occurrendum fuit.

Eo tempore quo statutum factum fuit commorabantur Romæ innumerabiles ex circuncisione, beneficia omnia ecclesiastica quocumque modo expiscantes, & ferè illic sunt plurimi, qui nationem nostram infamant; & quotquot abusus excogitari possunt, facillè introducunt, ut messem auream metant.

Hi sunt, qui ambitu & simonia dignitates, & præbendas ecclesiasticas occupant; qui summi Pontificis ministros decipiunt; qui se nobiles esse mentiuntur: demum hi sunt qui Romæ interturbant omnia, & qui (ut olim maiores eorum) de religione mercaturam faciunt. id enim Indæos Hierosolymis commisisse, Egesippus est auctor lib. 5. cap. 16.

Hi dignitates in primis ambiunt, ut corporibus dominantur; ambiunt & beneficia curam animarum habentia, ut animas quoque veterum Christianorum sibi subditas faciant. quâ ratione conuersiones habere multas, & sacras confessiones audire satagunt.

Et quia (ut à laicis dici solet) clerici cantando, & sine magno labore honorem

& pecunias habent; in Hispania plurimè eorum id vitæ genus sequuntur: illi enim nec arare, neque cauare volunt, neque his artibus incumbere, quibus manuum, aut corporis labor multus impendatur. In municipio quodam Toletanæ dicecensis reperiti sunt, statuti huius tempore, quatuordecim clerici, & omnes ex circuncisione, vno dumtaxat excepto; & aliis in locis inueniuntur innumerabiles.

Tribus his rebus modicis dirissimi sunt hi, qui ex circuncisione sunt; & eas aiunt à parentibus in filios transire, tum hereditario iure, tum etiam iure legati, & fideicommissi. Hæc autem sunt: modica verecundia, modica conscientia, modica impensa. Sed nequis putet me de illis omnibus hæc, & similia loqui; testor atque protestor, me nosse multos eorum probos & optimos viros, ac proinde nihil minus, quàm de omnibus illis scripta eiusmodi accipi debere, vel intelligi posse.

DE CAUSSA DECIMA-
quarta. Cap. 47.

C. constituit,
17.9.4 ACCEDIT illa quoque causa, quòd iam olim durius statutum fuit in concilio quarto Toletano, in decretorum libro relato: Constituit enim sanctum concilium,

cilium, vt Iudæi, aut qui ex Iudæis sunt, officia publica non appetant. itaque benignius nunc agitur his statutis cum eis, qui ex illis sunt, quàm nostri patres cum eorum maioribus egerint.

Scio multas interpretationes afferri huic decreto, sed vereor ne omnes falsæ sint, præter eam, quæ planissima est, & quam littera ipsa sonat; cæteræ nanque consistere nequeunt salua ratione recti sermonis: exponere enim, qui ex Iudæis sunt, & Iudæi sunt, nihil aliud est, quàm dicere, constituit sanctum concilium, vt Iudæi, aut Iudæi, quod est ridiculum: adde quòd alternatiua (aut) ponitur inter diuersa. Nec obstat bulla Nicolai quinti, quia ea nusquam est; aut si vnquam fuit, iam reuocata est in hac parte, vt supra ostendimus.

DE CAUSSA DECIMA-
quinta. Cap. 48.

ACCEDIT illa quoque causa, quòd descendentes ex Iudæis sæpissimè ià olim comprehensi sunt, & quotidie in Hispania deteguntur, ad Iudaicam superstitionem redire: sic enim in quarto concilio Toletano continetur. Plerique ex Iudæis, qui dudum ad Christianam fidem promoti sunt, nunc

*C. pleriq.
de cons.
dis. 4.*

E 5 blasphem.

blasphemantes Christum, non solum Iudaicos ritus perpetrasse noscuntur, sed etiam abominandas circuncisiones exercere. & iterum: Nō potest erga homines esse fidelis, qui Deo extiterit infidelis. Iudæi ergo, qui dudum Christiani effecti sunt, & nunc Christi fidem præuaticati sunt, ad testimonium dicendum admitti non debent, quamuis se esse Christianos annunciat: qui sicut in fide Christi suspecti sunt, ita in testimonio humano dubij habentur.

Accedit etiam, quod cum à parentibus, & consanguineis educuntur, facilè ab eis discunt superstitionē Iudaicam: vt enim Cicero primo Officiorum inquit; Plerumque parentum præceptis imbuti filij, ad eorum consuetudinem moremque deducuntur; & iuxta Theognidis sententiam: Iusta docent iusti, prauis conuixeris, antè quæ fuerat probitas, pròtinus effugiet. Sed de his alibi plura. Iure igitur statutis præcaueri potuit, ne huiusmodi homines in ecclesiis quibusdam beneficia ecclesiastica possiderent.

DE CAUSSA DECIMA-

sema. Cap. 49.

ACCEDIT & illud apostoli Pauli in

*Ibid. c. 63.
c. nō potest.
2. q. 7.*

in epistola ad Titum cap. 1. dicitis: Sunt multi inobedientes, vaniloqui, & seductores, maximè, qui de circuncisione sunt. vbi Theophylactus adiungit: His quidem & Dominus præsidendi exprobrat cupiditatē, qui vel post fidem susceptam id morbi nihil omiserunt. & diuus Thomas enarrans verba illa, (Maximè qui de circuncisione sunt) inquit, qui cogebant homines Iudaizare. vetus ergo & antiquum est recenter conuersis ex Iudæis ambiciosos, inobedientes, vaniloquos, & seductores esse. Meritò igitur à quibusdam ecclesiasticis beneficiis arcentur & eiciuntur.

DE CAUSSA DECIMA-

septima. Cap. 50.

HABENT maiori ex parte hi, qui ex circuncisione sunt, vitia quædam peculiariora, ac præ cæteris frequentiora: quam ob rem non solum à quibusdam ecclesiis cathedralibus, sed etiam ab omnibus collegiis scholarium, ab aliquibus monasteriis, & sodalitatibus iure quàm optimo in Hispania excluduntur. Sunt enim ambitiosi honorum, atque dignitatum cupidi, (vt iam antè dixi) quod vitium hereditarium ferè illis inesse videtur. Nam de

Matt. 23. Scribis & Phariseis Saluator noster inquit: Amant primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab omnibus Rabbi. & alibi: Cauete à Scribis, qui volunt in stolis ambulare, & saluari in foro, & in primis cathedris sedere in synagogis, & primos discubitus in cœnis. quod & apud Lucam bis repetitum extat.

*Luc. 11.
& 20.*

Et Oecumenius in epistolam Pauli ad Titum inquit: His qui ex circuncisione sunt, etiam Christus obiecit, quòd principatum ambirent, qui post susceptam quoque fidem morbum hunc non relinquebant.

Matt. 23. Sunt quoque inquieti, morosi, feditiosi, & qui seminare discordias solent: quæ vitia maiorum quoque suorum fuerunt, qui appellati sunt à Domino serpentes, genimina viperarum; & à propheta Regio, generatio praua, & exasperans. an quietiores, melioresve sint apud alias nationes, ipsæ viderint, atque eos sibi habeant: nos quidem tales esse eos in Hispania, quales iam diximus, assiduis experimentis compertum habemus.

Iure igitur statuta ea fiunt, vt in collegiis, & capitulis (vt vocant) sine istis cum tranquillitate & pace viuatur: tantum abest, vt propter statuta oriatur schismata,

TOLETANI. 109
mata, vel dissensiones, vt isti fingunt.

DE EADEM RE.
Cap. 51.

HI quoque, qui ex circuncisione sunt, carimoniis vanis gaudent, & eas curiosè obseruant. Præterea conspirationibus, seditionibus, & factionibus omnia inturbare solent; neque id nouum est: nam iam olim contra regem, & regnum Hispaniæ coniurarunt, vt in concilio Toletano 17. constat, in cuius capite octauo hoc decretum extat.

Quoniam Iudæorum perfidia non solum tunicam sacri baptismatis Christiani, quam susceperat, maculauit; sed etiam contra regem, regnumque conspirare ausi sunt: suis omnibus rebus nudati, tam eorum perfidorum personæ, quam vxores eorum, ac filiorum, & reliquæ posteritatis, per cunctas Hispaniarum prouincias seruituti subiaceant perpetuæ, maneatq. vsquequaq. dispersæ; illique qui eosdem Iudæos in seruitutem acceperint, in nullo eos permittant rituum suorum carimonias celebrare.

Temporibus quoque Regis Ioannis eius nominis secundi, Marrani coniurauerunt cõtra præfectum vrbs Toletanæ,

& cōtra veteres Christianos, volentes eos occidere, atque urbem ipsam occupare, vt palam ad Iudaismum redirēt. quod idem bis in eadem vrbe commisisse dicuntur tempore Fernandi, & Isabella Regum veterē catholicorum. & nisi reiecta coniurationes fuissent, magnas veterum Christianorum strages edidissent.

Equidem in historiis Hispaniæ me legisse memini, novos istos Christianos (siue pseudo-Christianos) intra opidum Vallisdolit sæpè cum antiquis Christianis proelio dimicasse; quin etiam vidi ego lites ciuiles & criminales inter vtrosque, quia noui Christiani sub nomine quoddam ruanorum, quò prætendebant se ciues esse ac præcedere volebant Christianis veteribus, quos vocabant agricolas: sed iustè reiecti, damnatique fuere.

DE CAUSSA DECIMA-
octaua. Cap. 52.

Ex supra scriptis omnibus, aliisque multis peripicuum nostratibus est, novos istos Christianos parum idoneos esse, vt cum nobilibus & antiquis Christianis in eisdem collegiis habitantes, tranquille, atque in pace simul viuant. ex ea quippe generatione descendunt, quam esse inque-

inquietissimam, Egesippus est auctor, lib. 2. de excidio Hierosolymitano.

Noui ego duos iudices ex circuncisione, vnum Valdoliti, qui multa seminavit zizania inter quindecim collegas nobiles, & antiquos Christianos; alterum Cordubæ; qui cum esset vicarius episcopi, magnis litibus ac dissensionibus totam illam ecclesiam veterum Christianorum inuoluit: de vtroque autem obseruatum fuit, quod pro nouis Christianis contra veteres, quo iure, quæue iniuria, semper sententias ferebant.

Qua in re maiorum suorum vestigia sequebatur. apud quos ita scriptum erat: Si Iudæus & Christianus venerint coram te litigantes pro iure suo, respice si per legem Iudaicam potes pro Iudæo ferre sententiam; & vbi nullam inuenias, si per leges Gentium inuenis secundum eas in Iudæi fauorem iudicato, dicens Christiano, ita fieri mādāt lex tua. quòd si neutris eorum legibus poteris Iudæo. fauere, cautelis & fallaciis, ne sententiam pro Christiano feras; et disbrigare curabis; quia Iudæis licitum est à Christianis pecunias extorquere. hæc retulit Finus Hadrianus in flagello contra Iudæos lib. 9. cap. 7.

Quòd si plures simul conuenerint, tunc contra antiquos Christianos omnes vnua

Vide in Actis Apost. de D. Paulo

vnnum sunt, vna est omnium sententia; omnes idem sentiunt: in eo autem similes porcis, quòd vno eorum grunniente, statim cæteri quoque grunniunt, ac sese tentur inuicem.

Cùm verò rixatur alter cum altero, benignè admodum digladiari solent: Aiunt quidem duos ex circuncisione eminus pugnasse, & in ipso dimicationis feruore alterum punctim aërem percussisse; alterum verò anxium dixisse: Tu me punctim cædere volebas? non sic ego te eaderem, nec tam crudelis contra te fuissèm.

Extat (vt audio) lex quædam oppidi de Maqueda, in quo insignis olim synagoga fuit, cui⁹ hæc diciture esse verba: Si Iudæus Christianum occiderit, hac poena afficiatur; si Christianus Iudæum occiderit, illa poena puniatur: Si Iudæus Iudæum occiderit; sed non occidet; tanquam de re impossibili legem ferre in ea specie non voluerunt.

DE CAVSSA DECIMA-
nona. Cap. 53.

SI in collegiis ferè omnibus scholarium Hispaniæ, & etiam in collegio Hispanorum Bononiæ, non admittuntur
hi qui

hi qui sunt ex circuncisione, neque in monasteriis sancti Hieronymi, neque sancti Francisci de Padua, nec in successione multorum primogeniorum, siue maioratuuum, neque in officiis sanctæ Inquisitionis, neque in militiis sancti Iacobi, sancti Ioannis, & item in aliis, quin etiam neque in multis confraternitatibus, (vt vocant;) & ea omnia statuta confirmata, & recepta, & vsitata sunt: multo rectius fieri potuit ac debuit statutum hoc Toletanum; & eo magis, quòd in ecclesia illa celeberrima non solum crimine apostasiæ & hæresis, sed etiam earum suspicione clericos carere oportet; ac multo id magis, quàm Cæsaris domesticos aliis suspicionibus carere debere Iulius ipse Cæsar iudicauit, vt apud Suetonium est in eodem Caio Iulio, cap. 74.

DE CAVSSA VIGESIMA.
Cap. 54.

ALIA quoque ratione defenditur statutum Toletanum, nempe quia si priuilegiis Pontificiis, & legibus Regiis nemo in Hispania potest beneficia ecclesiastica possidere, nisi ex Hispania oriundus, & indigena sit, quin etiam intra ipsam Hispaniam, qui sunt ex regno Aragoniæ, in aliis regnis alienigenæ sunt, & contra;

contra; aque ea è republica, & iusta esse fatentur omnes: igitur multo magis iustum est statutum Toletanum.

Ad hæc, in episcopatibus Hispaniæ Burgensi, Palentino, & Calagurritano beneficia non conferuntur, nisi indigenis vniuersiufque municipij: nec satis est, vt sint ex eodem episcopatu, nisi etiam sint ex eodem loco. & constitutiones, quibus id statuitur, valde vtilis & iustas esse, nemo est, qui non probè noit. Quid his respondere possunt impugnatores Toletani statuti? nisi fortè dixerint hæc omnia esse contra ius diuinum & naturale, contra ius pontificium & ciuile, & cætera, quæ contra illud statutum proferre solent.

Quanto probabilius non solum alienigenæ, sed etiam indigenæ dicere possent: Nos nobiliores sumus quàm illi, doctiores sumus, & magis idonei; & tamen excludimur, & illi admittuntur. sed quia constitutiones illæ iustis ex causis factæ sunt, iustissimè custodiuntur, & vigent, talibus querelis reiectis.

Vnde liquidò perspicitur, qualia sint istorum argumenta, dicentium: Si possumus esse Cardinales & Episcopi, & summi etiam Pontifices; multo magis esse debemus canonici Toletani: id enim bene sequere-

sequeretur, si nihil esset quod obstarer. sed torqueri quidem in eos argumentum hoc modo posset: Si rectè vetitum est ne possideatis beneficia ecclesiæ Toletanæ, multo rectius prohiberi posset, ne Cardinales, aut Episcopi, aut summi Pontifices esse possitis. Certè princeps Apostolorum, cum adhuc multi discipuli & sancti viri ex circuncisione superessent, neminem eorum sibi successorem elegit, sed tres viros ex Gentilibus omnes.

Hinc etiam patet, qualis fuerit monachi illius cauillatio, qui contra statutum Toletanum vehementer exclamans, dixit: Videte quàm iustum sit statutum, quo stante, si Christus veniret in mundum, non posset esse canonicus Toletanus. O impudens os sophistæ! qui vt populo fucum faceret, veritus non est aduentu quodam imaginario Domini maie-statis abuti; non ignorans, quòd ab impossibili sequitur quidquid libet. Argumentum denique tale est, ac si dixisset: Iniqua sunt iura prohibentia, ne quis beneficia multa possideat; quia si Christus Dominus veniat ad nos, plura ecclesiastica beneficia habere non poterit.

*L. 14. ff. de
numeriis* IN honoribus atque dignitatibus dis-
tribuendis, in primis considerata est
persona, item origo natalium; vt rectè
Callistratus censuit: & sicut in corporibus
perniciosum esset, si cibo, aut veste pari
hominibus impares vterentur; sic est de
honoribus statuendum, auctore in Po-
liticis Aristotele. Cùm ergo noui Chri-
*L. lib. 3.
de. 12.* stiani in origine natalium, aliisque mul-
tis non solum impares sint nobilibus, sed
etiam vetustissimis Christianis, non iniu-
ria repelluntur à quibusdam honoribus
& beneficiis, quæ solis nobilibus, & ho-
nestis Christianis per statuta deferuntur.

Huc accedit quod scribit Plinius lib. 2.
Epistolarum: In tanta hominum inæ-
qualitate nihil est tam inæquale, quàm
æqualitas ipsa. & iterum lib. 9. eiusdem
operis, ait, custodienda esse discrimina or-
dinum ac dignitatum; quæ si confusa,
turbata, permixta sint, nihil est æquali-
tate ipsa inæqualius. & Philo Iudæus
lib. 2. de monarchia: Æqualia dignitate
imparibus tribuere, est inæqualitas; inæ-
qualitas verò fons malorum.

DE

VETERES, & antiqui Christiani le-
gitima & iusta hereditate iam diu ac-
quisierunt legem euangelicam; nouitij
verò non item: quid igitur mirum, si in
quibusdã ecclesiasticis beneficiis illi præ-
ferantur? diuus Thomas enarrans verba *Rom. 16.*
Pauli, salutate concaptiuos meos, qui
sunt nobiles in Apostolis, & ante me fue-
runt in Christo Iesu, inquit: Prius enim
fuerunt conuersi, quàm ipse apostolus;
& ex hoc eis maior reuerentia debeba-
tur: & ipsemet apostolus magnificare vi-
detur fidem à progenitoribus descenden-
tem, cùm ad Timotheum scribens, lau-
dat eius fidem, quæ habitauit primum
(inquit) in auia tua Loide, & matre tua *2. Timo. 1.*
Eunice.

Beatus quoque Ambrosius explicans
illa verba, sacerdos quidam nomine Za-
charias, & cætera, ita scribit: Docet nos *Luc. 1.*
scriptura diuina non solum mores in iis
qui prædicabiles sunt, sed etiam parentes
oportere laudari, vt veluti transmissa im-
maculatæ veritatis hereditas in his, quos
volumus laudare, præcedat. Quæ enim
alia intentio hoc loco sancti Euangeliste,
nisi vt sanctus Ioannes Baptistæ nobilitetur pa-

tur parentibus, miraculis, moribus & munere passionis. Sic etiam sancti Samuël mater Anna laudatur: sic Isaac à patribus nobilitatem pietatis accepit, quam posteris reliquit. Sacerdos itaque Zacharias, non solum sacerdos, sed etiam de vice Abiæ, id est nobilis inter superiores semine; & vxor eius, inquit, de filiabus Aarō: non solum igitur à parentibus, sed etiam à maioribus sancti Ioānis nobilitas propagatur.

Huic & accedit Venerabilis Beda in eundem locum inquit; erant autem iusti ambo ante Deum: Iustus quippe parentibus erat genitus, vt eo confidens iustitiæ præcepta populis daret, quo hæc ipse non quasi nouitia didicisset, sed velut hereditario iure à progenitoribus accepta seruaret.

Sic etiam Tobias, cap. 2. inquit: Nolite ita loqui, quoniam filij Sanctorum sumus, & vitā illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suā nunquam mutant ab eo. Demum quæque Sanctorum vitas scribunt, omnes quæque possunt, eorum genus laudant: quia bonis & nobilibus natum esse parentibus, præclarus est magnificusque thesaurus.

DE

DE CAUSSA VIGESIMA-
tertia. Cap. 57.

MAIORES, nostri nobiles, & Christiani antiquissimi, per octingentos plus minus annos perpetuis bellis sanguinem suum fundentes, Hispaniam totam è manibus Mahumetanorum eripuerunt, & Christianam rempublicam bene fundatam nobis reliquerunt.

Maiores verò istorum Iudæi perfidi, eo tempore toto (nimis meminisse horret) Christum Dominum ter singulis diebus diris execrationibus blasphemantes; Christianos omnes perdere vellēt: quemadmodum Finus Hadrianus in flagello contra Iudæos memorat, lib. 7. cap. 27.

Iudæi (vt iam antè dixi) propter religionis nostræ odiū semper Christianos persecuti sunt, & olim permisso Iuliani apostatæ fecerunt in Christianos longè peiora atque atrociora, quàm Græci ipsi: vt Nicephorus auctor est lib. 10. Ecclesiasticæ hist. cap. 11.

Iudæorum natio infesta semper Christianis est, pietatemque se præstare Deo persuasum habet, si quàm plurimum nobis malorum causa sit: vt est apud eundem Nicephorum lib. 14. cap. 14.

Iudæi quoque post quadringentos ferè annos

annos à Christi passione librum Talmud confecerunt, in quo aduersus Christianos acerbiores leges cōdiderunt, quàm Nero ac Domitianus, & quàm tyranni crudeles cæteri. inter alia verò licitum esse Iudæis, aiunt, Christianum quemlibet interficere, quantacunque bonitate, dignitate, aut conditione præfulserit: vt in eodem opere Finus Hadrianus scripsit, lib. 9. cap. 10. & cap. 20.

Cùm igitur noui Christiani isti non solum ex Iudæis illis, sed etiam ex apostatis nati sint; cùm tot iustæ causæ concurrant, propter quas ea statuta fieri, & confirmari debuerint; cur magis queruli & implacabiles sunt, quàm hi, qui ex Mahumetanis descendunt? quandoquidem Sarraceni, & veraciores, & fortiores, & meliorum morum, quàm Iudæi sunt.

RESPONDETUR ISTORVM querelis. Cap. 58.

SEMPER in ore habent, multos novos Christianos bonos esse ac doctos, atque reipublicæ, & ecclesiis vriles: non id negamus; sed non ideo minus iusta sunt statuta, quæ pluribus profunt, & quæ cùm generalia sint, particularia respicere nequeunt. Satis enim legi est, si in
communi

communi proficit, quamuis aliquibus officere videatur. *L. n. n. n. ad
et de legib.*

Adde quòd eadem dicere possunt hæreticorum filij, & eorum qui maiestatis crimine infecti fuerunt; item filij presbyterorum, & illegitimi, ac denique omnes quotquot sine culpa, sed non sine causa, damnis temporalibus afficiuntur. ergo eum eorum causa coniungant suam, ac sese mutuo consolentur.

Sed addunt isti, aliorum damna esse temporalia, sua verò perpetua: Respondeo sua quoque temporalia esse futura, si quieuerint, si non redierint ad vomitum, si non se ingesserint rebus ad se non pertinentibus: inde enim parentum suorum memoriam excitare solent.

Catholici sint, quieti, pacifici, modesti, ac bonis moribus præditi, & intra non multos annos pari iure cum Christianis veteribus viuent. nemo ferè certò scit, qui fuerint sui maiores ante quadringentos annos; pauci verò numerare suos possunt ante ducentes. Generatio præterit, & generatio aduenit: non est *Eccles. 1.* priorum memoria; sed nec eorum quidem quæ postea futura sunt, erit recordatio apud eos, qui futuri sunt in nouissimo.

Interim verò si nobiles esse volunt, in
F studium

studium virtutum incumbant, ex quibus quidem verior nobilitas constat. Rectè, ut pleraque omnia, Seneca lib. de moribus scriptum reliquit: Nobilitas animi est generositas sensus, nobilitas corporis, generosus animus. & Philo. lib. de nobilitate: Nobiles dicendi sunt soli prudentes & iusti, etiam si ex vernis, aut empiciis nati sint. Demùm (vt alia omitam) diuus Hieronymus quadam in epistola scribit: Sola apud Deum libertas est, non seruire peccatis: summa apud Deum nobilitas est, clarù esse virtutibus.

DE SUCCESSIBVS

Toletani statuti.

Cap. 59.

QUANDO prima disceptatio de statuto est orta, Marrani quidam scripsisse dicuntur ad synagogas Africanas, vt precarentur Deum, ne permitteret vt statutum confirmaretur; & hoc intellexisse comitem Alcaudeti, qui in Africa præerat, audiui ego à viro quodam religioso, & integerrimo; qui adiungebat, non potuisse comitem plena probatione id scire, quia res fuit occulta: sed cum orationes Iudzorum abominandæ sint, & execrabiles, exaudita non fuere, sed statutum obtinuit.

Cæterùm

Cæterùm quia hi, qui ex circumfissione sunt, quiescere nequeunt; post viginti annos submiserunt cõcionatorem quendam eiusdem generis, qui sub sanctitatis prætextu Romæ contra statutum vehementissimè declamaret, habuitque maiorum gentium fautores aliquot. Sed cum malam causam malè ageret, vsque adeò excæcatus est, vt propositiones erroneas & hæreticas palàm prædicare non erubuerit. quamobrem in carcerem sanctæ Inquisitionis coniectus, tandem ab illustrissimis Cardinalibus, consulto summo Pontifice Gregorio 13. damnatus fuit, vt palinodiam caneret: quam ipse publicè in pulpito ædis sacræ diui Iacobi (quam Hispanorum vocant) ex libello recitauit his verbis:

Ego Alphòsus ordinatione sancti officij venio ad reuocandum aliquot errores, quos dixi prædicando, & ad satis faciendum scandalo, quod ex eo natum est.

Ac primùm, prædicando de statuto ecclesiæ Toletanæ, quod prohibet, vt nullus ex genere Iudzorum, aut Mahumetanorum possit in dicta ecclesia habere officium, beneficium, vel dignitatem: Ego dixi, quòd tale statutum erat vna hæresis, & quòd illi, qui asserbant illud confirmatum ex Roma, asserbant vnam

F 2 hæresim

124 DEFEN. STAT VTI TOLET.
hæresim confirmatam . Nunc autem di-
co, quòd in eo asserendo erraui, & vt er-
rorem reuoco, & dico, quòd dictum sta-
tutum, & sua confirmatio sunt bona. Et
statim reuocauit alios duos errores. Acta
fuerunt hæc die sancti Martini XI. No-
uembris, anno Domini M. D. LXXII.
coram clero & populo, præsentibus duo-
bus Commissariis, fiscali, & notario san-
cti officij.

LECTOR

LECTORIBVS

BENENATIS.

VIX dum opusculum hoc typis
excusum Venetiis fuerat, cum
quispiam ex his, vt apparet, quos do-
lor iste tangit, manifestis calumniis
illud infamare tentauit, confingēs ea
quæ nec per somnium quidem in mentem
mihi venire potuerunt: Sed quia ple-
raque omnia sunt indigna relatu, &
responsione non indigent, postremum
duntaxat caput breuiter confutabo.
Proscindit in vniuersum (inquit)
genus Indæorum etiam sanctorum, &
sanguinem omnium pretiosissimum
uiliissime tractat; cum tamen nobi-
lissimum sit, quod Christum genuerit,
beatam Virginem, & Apostolos; &
si tandem ipsum occiderint. Hæc ille.
Qui uerbis quidem suis planè se pro-
dit, & suum genus manifestum facit;

F 3 egrè

agere etenim fert, ut genus Iudeorum
etiam nunc proscindatur: id quod non
aliis verbis, quam scripturae divinae
in factum est. Tam vero si displicent
ei verba novi Testamenti, saltem ea,
quae ex veteri protuli, reuereri debuis-
set. Quod si nec vetus testamentum
ei placet, equidem cum eo disputare
non ausim. Caterum, qui ait, genus
Iudeorum non fuisse, sed esse nobilif-
simum, etiam si Christum Dominum
occiderit; is vehementer synagogam
sapere mihi videtur: quamobrem, ut
cum sui generis hominibus de hoc con-
queratur, mea eum spante relinquo.
Vos autem bono & incontaminato
genere natos lectores admoneo, non de
statuto Toletano duntaxat, sed de om-
nibus prerogatiuis, quibus iure frui-
mini, controuersiam hanc fore: eò enim
tendunt istorum omnium machinae,
argumenta, & finis. Obsistite igitur
mecum

meum pro virili parte conatibus eorum
innercundis, & honorificam de fen-
dite causam: Et si enim (ut suspicor,
atque coniecto) deinceps isti mihi ma-
gis futuri sunt implicabiles, interim
tamen consolabor ob ea, quae apud vi-
rum, quendam doctum me legisse me-
mini, paucis quidem verbis commuta-
tus, qui ita scriptum reliquit: Malitia
frequenter quidem vincitur, nunquam
autem placatur. Audi ergo homo fi-
delis qui contra Pharisaeos istos con-
tendis, si Pharisaei à Christo Domino
victi placati non sunt, & tu certando
potes illos placare, cum viceris? Num-
quid fortior Christus, & quos ille
non placauit, tu placabis? Valete.

FINIS.

Hic libellus Toletani statuti defensorius doctissime conscriptus, & variis scripturarum locis explicatis, & historicis doctorumque sententiis, atque grauissimis rationibus confirmatus, ad ecclesie de bonis ministris prouidendum vtilissimus est. in ipso que que nihil continetur, quod sanctae catholicae Romanae ecclesiae religionem, vel bonos mores offendat; & dignus est qui imprimatur.

*Ita est Henricus Zebertus Dungher
Canonicus Antuerpiensis, S.T. doct.*